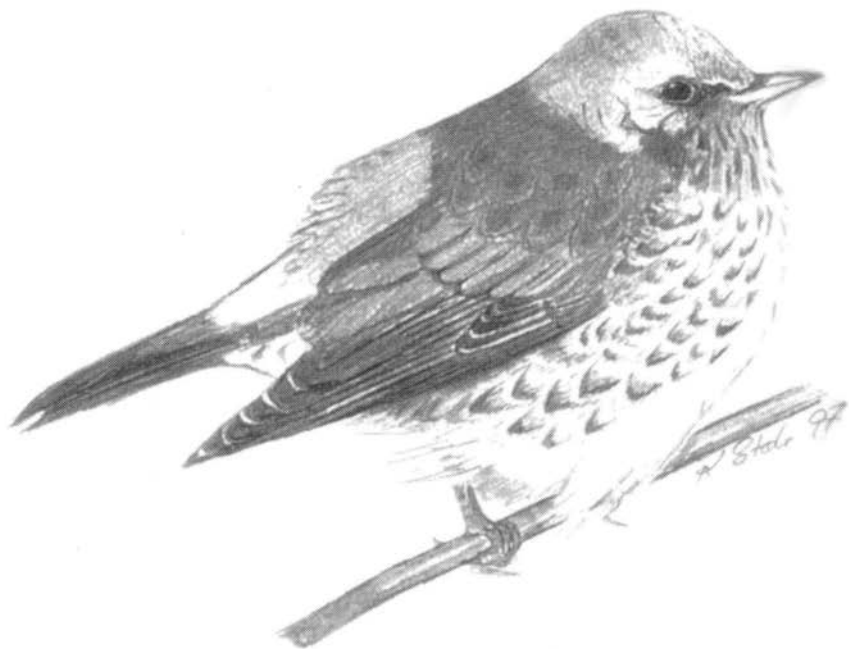

PIPLERKA

Årgang 30

Nummer 1 - 2000

UTGITT AV NORSK ORNITOLOGISK FORENING
AVDELING VEST-AGDER

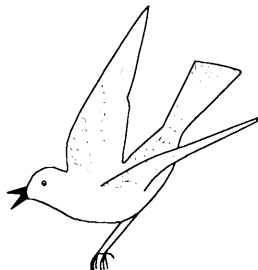
Fylkets fuglevernforening

PIPLERKA

Medlemsblad for:

Norsk Ornitologisk Forening
Avdeling Vest-Agder

Fylkets fuglevernforening

ISSN 0807-1160

Utgiver: NOF avd. Vest-Agder
Postboks 475
4501 Mandal

Postgiro: 0824.03.94341

Bankgiro: 7319.05.08010

Redaktør: Knut Sigbjørn Olsen,
Postveien 43,
4563 Borhaug. Tlf. 958 51 571
E-mail: knusi@statoil.com

Formann: Runar Jåbekk, Jåbekk
4500 Mandal. Tlf. 38 26 10 53

Piplerka kommer ut med 3 ordinære nummer i året. Årsrapporten fra *Lista Fuglestasjon* utgis som supplement til Piplerka. Rapporten kan bestilles hos *Lista Fuglestasjon*.

Abonnement:

Abonnementsprisen er kr 100,- og innbetales til bank eller postgiro. Medlemmer av lokalagene i Vest-Agder mottar Piplerka gratis.

Opplag: 400

Trykk: Hegland Trykkeri AS, Flekkefjord

Annonsepriser:

Helside kr 500,- og halvside kr 250,-

Forsiden: Gråtrost av Kristian Støle.

NOF Vest-Agder er en fylkesavdeling av *Norsk Ornitologisk Forening* som igjen er en del av den internasjonale fuglevernorganisasjonen *BirdLife International*.

Følgende lokallag sorterer under NOF-Vest-Agder:

NOF Kristiansand lokallag

Postboks 2112 - Posebyen
4602 Kristiansand
Bankgiro: 6319.12.56176

Leder: Birger Westergren, Sømskleiva 11
4637 Kristiansand. Tlf. 38 04 69 87

NOF Mandal lokallag

Postboks 196, 4501 Mandal
Postgiro: 0807.35.69258
Bankgiro: 7319.05.09777

Leder: Finn Jorgensen, Oksevollen 19
4500 Mandal. Tlf. 38 26 06 04

NOF Lista lokallag

Postboks 171, 4558 Vanse
Postgiro: 0532.14.18920

Leder: Kåre Olsen, Postveien 43
4563 Borhaug. Tlf. 38 39 72 05

Carl A Jacobsens minnefond

gir tilskudd til fuglevernarbeid.
Søknadsfrist for tilskudd: 31. desember.
Bidrag kan sendes bankgiro 7319.71.05590

Piplerka inn i sitt 30. år !!!

Jeg begynner denne årgangen med å gratulere oss selv i NOF Vest-Agder med at medlemsbladet vårt har overlevd i 29 år og nå faktisk går inn i sin 30. årgang. Selv om aktiviteten i fylkesavdelingen har vært variabel opp gjennom årene har vi klart å få gitt ut hver eneste årgang siden starten i 1971. Gratulerer og takk til alle tidligere og nåværende forfattere, tegnere, fotografer og redaktører, samt alle dere andre som har støttet opp om bladet.

De siste årene har redaktøren hatt det fulle og hele ansvaret for utgivelsen av Piplerka, og det skal ikke stikkes under en stol at det til tider har gått svært trått. Styret i NOF Vest-Agder besluttet derfor på styremøte den 13. april å opprette en redaksjonskomité. Dette ble gjort både for å støtte redaktøren og for å få til litt mer nytenking både når det gjelder layout og innhold i bladet. Målet er et mer leservennlig og interessant blad for alle kategorier av lesere. Redaksjonskomiteen trer i aksjon fra og med neste hefte. Redaksjonen skal fortrinnsvis bestå av en fra hvert av de tre lokallagene. Pr. dags dato består redaksjonen av Finn Jørgensen (Mandal), undertegnede (Lista) mens det ennå ikke er klart hvem som skal representere Kristiansand lokallag.

Til slutt vil jeg unnskyldte meg til de fra Rogaland som følger seg urettmessig kritisert i forordet til Piplerka nr. 2/3 1999. Jeg presiserer at alt som stod i dette forordet var min personlige mening og beklager sterkt at enkelte føler seg uthengt av det som var skrevet, det var slett ikke meningen. Jeg trekker derfor tilbake alt som stod i dette forordet og håper at ikke noen sier opp abonnementet på grunn av denne glippen.

God sommer til alle fuglefolk i Vest-Agder og Rogaland + alle andre lesere av Piplerka.

Knut S Olsen - redaktør

Farsund 29.05.00

FUGLEVAKTA

Tlf. 901 22 901

Lederen har ordet:

Sjøfugljakt i Vest-Agder.

I skrivende stund er våren på god vei og det kan derfor virke noe underlig å skrive om jakt i denne lederen. Når jeg likevel gjør det, er det fordi det er svært interessante ting på gang angående sjøfugljakt i Vest-Agder.

Allmennheten har lang jakttradisjon på sjøen, og i dag har enhver som har betalt jegeravgift jaktrett på sjøen. I tidligere tider var dette en viktig rett til matressurser for folk som selv ikke var grunneiere. I dag har denne jakten stort sett rekreasjonsmessig formål. Den allmenne bruk av skjærgården til rekreasjon har økt kraftig de siste tiårene, også i jakttida om høsten.

Vi har derfor opplevd en økende konflikt mellom brukere som ønsker stillhet og ro i skjærgården, og jaktutøvelse. Jakt er uten tvil en aktivitet som påvirker annet friluftsliv. Både bråk fra skudd og det etiske ved jakt kan oppfattes som ekskluderende aktivitet for mange brukere av skjærgården. Spesielt etter at ærfuglen ble jaktbar i Vest-Agder i 1997, økte jakttrykket i den indre delen av skjærgården. I tillegg har enkelte jegere vist liten respekt for andre brukere av skjærgården, ved flere tilfeller av jakting omtrent under bryggene til folk.

For å komme denne problemstillingen i møte på en konstruktiv måte, ble det i vinter tatt et flott initiativ av kystboer, lokalpolitiker og NOF-medlem Peder Johan Pedersen fra Ny-Hellesund i Søgne. Tanken er å starte et prøveprosjekt i Søgne kommune, der målet er å få til enkelte jaktfrie områder i den indre del av skjærgården. Det er avholdt et møte mellom initiativtaker, NOF, Vest-Agder Jeger- og Fiskeforening og Fylkesmannens miljøvernavdeling, der samtlige var positive til forslaget.

I skrivende stund jobbes det med hvordan de praktiske, og ikke minst juridiske problemene kan løses. Fylkesmannen og DN er derfor bedt om å vurdere hvilke muligheter som finnes for å regulere jakt på sjøen.

Ha en god og fuglerik vår og sommer!

Runar Jåbekk - leder
Mandal 13.04.2000

Alkekongen

Raseundersøkelse langs Vest-Agders kyst.

Av Roy E. Wrånes

Forfatteren med den første innfangede alkekongen (rasen alle). Den ble fanget ved Tommersto brygge, Kristiansand 08.11.1997. Foto: Kristian Støle.

Det var bitende kaldt. Vinterblåsten reiv godt i kroppene våre, Kristian Støles og undertegnedes, da vi dro i fra land i en åpen 14 fots båt. For oss to som red ute på havbølgene hadde dette en seriøs hensikt. I oktober / november ankommer en god del av de arktiske hekkefuglene Norge for å overvintre. En av disse er alkekongen (*Alle alle*). Dette er den minste alkefuglen (*Alcidae*) i vårt område med en kroppslengde på bare 17-19 cm. Blant holmer og skjær kunne vi observere flere individer boltre seg i havet på jakt etter næring (hovedsakelig planktoniske krepsdyr). For mange mennesker er dette et trivelig innslag i en ellers så ofte kald vinterstid. Arten kan være svært tillitsfull. Med litt forsiktighet kan man av og til oppleve å komme helt inntil alkekongene. Alkekongen har ennå mye å by på for en med forskertrang. Vi har i denne artikkelen stilt spørsmålet om hvilken / hvilke raser av alkekonge som overvintre langs kysten av Vest-Agder. Det finnes to raser av alkekonge som er beskrevet i litteraturen, *Alle alle alle* og *Alle alle polaris*.

Fangstmetode.

Begge rasene til alkekongen er meget like og lar seg ikke bestemme i felt. (Harrison 1985) Skulle vi derfor få en pekepinn på noe som helst var vi avhengige av å prøve og fange inn levende fugler fra overvintringsområdene i Vest-Agder, samt lete etter omkomne eksemplarer i bukter og langs strender. (De omkomne eksemplarene har til nå enten vært oljeskadde eller utsultede individer.) Vi fant ut at det mest naturlige var å bruke hov for å fange levende alkekonger på havet. Ved å bruke en lav båt kunne man plassere en person i baugen med fangstredskapen. Hoven ble så holdt med fronten under vann mens vi beveget oss sakte mot alkekongene. Deretter ble hoven ført forsiktig innunder alkekongen som da kunne løftes trygt om bord i båten. Etter mål og ringmerking var fuglene heldigvis like tillitsfulle som før. Det eneste de trengte var en liten puss av fjærene etter at en menneskehånd tydeligvis hadde rufset til "sveisen". Alle individene ble innsamlet i dagslys. Hoven vi brukte hadde en

diameter på kun 50 cm, en dybde på 60 cm og festet til et 170 cm langt skaft. Fangstredskapen kan muligens gjøres større, men det var utrolig lite fart båten skulle økes med før motstandskraften fra vannet ble for stor.

Rase, alder og kjønnsbestemmelse.

Opplysninger er hentet fra Cramp (1985) dersom ikke annet er nevnt. Rasene som finnes av alkekonge har begge forskjellige hekkeutbredelse. *Alle alle alle*, den minste av rasene, hekker bl.a på N-Grønland, Jan Mayen, Spitsbergen og Novaja Zemlja. *Alle alle polaris* hekker på Franz Josef Land. De biometriske målene til disse er vist i Tabell 1. Hvilken / hvilke rase som hekker på Severnaya Zemlya og i det nordlige Stillehavet er fortsatt uvisst (Norsk Polarinstittutt medd.). Ved måling av alkekonger må en vise ytterst stor forsiktighet. Marginene for biometriske mål er uhyre små. Det anbefales på det sterkeste å bruke digitale måleinstrumenter. Alkekongene har en hornlist på nebbet. I høst og vinterhalvåret vil denne skrumpe

Tabell 1 - Biometriske målinger:

Måling av voksne alkekonger. Nominatrasen *alle*. Mål fra Spitsbergen og øst Grønland. Hekkedrakt; skinn (ZMA).

Vinge:	Hann	123.3 (2.98; 16)	116-127	Hunn	120.7 (3.09; 10)	116-125
Stjert:		32.3 (2.56; 17)	27-36		32.3 (1.87; 10)	29-35
Nebb:		16.1 (0.56; 15)	15-17		15.5 (1.22; 9)	13-17
Tars:		20.6 (0.81; 18)	19.3-22.0		20.2 (0.87; 10)	19-22
Tå:		29.0 (1.41; 13)	26.7-32.1		28.6 (1.03; 9)	26.3-29.7

Nominatrasen *alle*. Mål fra Spitsbergen. Hekkedrakt; levende individer. Kjønne er her kombinert (Stempniewicz, 1981).

Vinge:	Hann + Hunn	120.5 (3.2; 97)	114-127.5
Stjert		35.5 (2.4; 97)	27-38
Nebb:		15.8 (0.7; 91)	14.0-17.5
Tars:		21.8 (0.8; 97)	20-23.5

Rasen *A.a.polaris*. Mål fra Franz Josef Land; vingemål av Vaurie (1965); tars og nebb fra Stenhouse (1930).

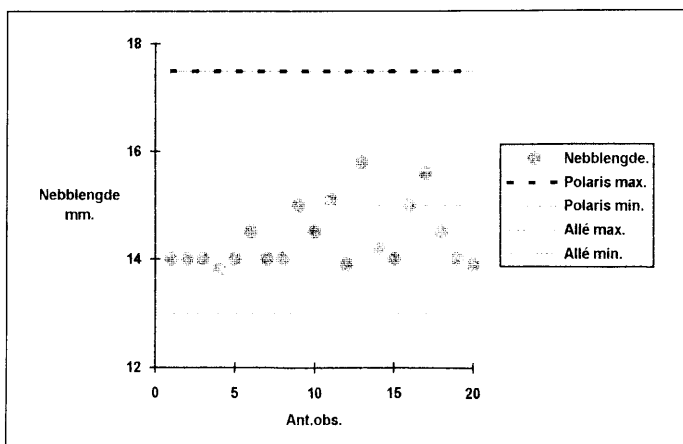
Vinge:	Hann	131.9 (-; 27)	124-138	Hunn	131.7 (-; 7)	129-137
Nebb:	Hann + Hunn	17.0 (0.75; 10)	15.0-17.5			
Tars:	Hann + Hunn	22.7 (1.03; 9)	21-24			

inn. Dette fører således til at nebbet blir en anelse kortere enn de sommermålingene som er blitt gjort av alkekonger på hekkeplassene. Ifølge *Haftorn (1971)* har fuglene *A.a. alle* et sommergjennomsnitt på nebb lengden mellom 14,8-15,3 mm (Norderhaug medd.) og et vintergjennomsnitt mellom 14,3-14,9 mm. (*Salomonsen 1950*) Våre vinternebb målinger hadde et gjennomsnitt på 14,3 mm, som varierte i størrelsesorden 13,1-15,8 mm. Se *Tabell 2*. Alle nebbmålingene er gjort fra fjærkanten. Dette er stort sett de samme resultater andre fuglefolk har sett av de ennå få alkekonger som er målt i Vest-Agder (T.O. Hansen medd.). Rasene er ellers like når det gjelder fjærdrakten. Ungfuglene kjennetegnes ved at de i sin første vinterdrakt har mere brunt i drakten enn de voksne. Dette ser man spesielt på vinger og stjert, men oversiden er også mere matt og brunaktig enn hos de voksne. Aldersbestemmelsen krever at man kan sammenlikne unge og gamle individer. I vårt tilfelle var det i begynnelsen vanskelig å bestemme alder siden det bare ble fanget en og en om gangen. Men etter å ha holdt en del fugler i hånden ble man rimelig fortrolig med aldersbestemmelsen. Hva med bestemmelse av kjønn? Under samtaler med Magnar Norderhaug mener han at det ikke foreligger en sikker kjønnsbestemmelse i tråd med biometriske mål av levende alkekonger (selv om man kan bli villedet til å tro dette når en leser diverse tabeller i litteraturen). Vi

har kun obdusert to alkekonger som begge ble funnet døde og var ferske nok til nærmere undersøkelser av indre organer. Kjønnsgorganene til disse fuglene var uhyre små (trolig ikke p.g.a. det kalde vannet), noe som gjorde en sikker kjønnsbestemmelse umulig. Så heller ikke i vårt tilfelle var det sammenheng mellom biometriske mål og obduksjon av kjønnsorganer til disse individene. Obduksjonene ble utført av konservator Roar Solheim.

Egne resultater.

Samtlige mål av alkekongene er nå lagt inn på data og systematisert ved hjelp av statistiske metoder. Rasebestemmelsen ble foretatt ved hjelp av biometriske mål. I følge *Cramp (1985)* skal *polariz*, som tidligere nevnt, gjennomsnittlig være større enn *alle* i både nebb lengde og vingelengde. På hvert individ sjekket vi våre målinger mot *polariz* og *alle* ved å studere maksimale og minimale målinger på nebb og vinge til begge raser. Se *tabell 2* og *3*. Samtlige 21 individer sammenfaller med *Cramps* målinger av rasen *alle*. Rasebestemmelse ved hjelp av biometriske

Tabell 2.

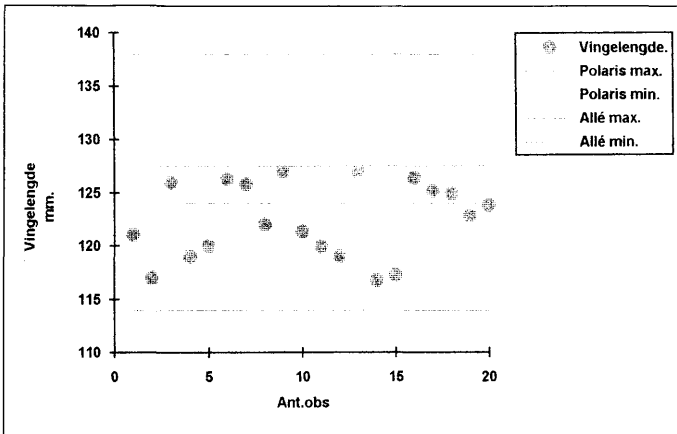
mål er ikke absolutt. Det forekommer nemlig overlapp i målingene mellom *polariz* og *alle* for både vingelengde og nebb lengde. 4 individer havner i denne overlappingssonen både for nebb lengde og vingelengde. Disse kan vi derfor ikke rasebestemme ved hjelp av våre metoder. 5 individer faller i gråsonen mellom *polariz* og *alle* på kun en parameter. Disse kan vi rasebestemme via den andre parameteren. Resultatene så langt forteller oss at 17 individer var *Alle alle alle*, og 4 individer

flyr rundt som *Alle alle sp.* Det var påfallende å se hvor svak sammenheng det var mellom de to parametrene i våre data. Se tabell 4. Det var naturlig å anta at fugler med lange / korte vinger også hadde lange / korte nebb, men slik var det nødvendigvis ikke. Dette ville vi studere nærmere. Ved å bruke metoden The Product Moment Correlation Coefficient kunne vi undersøke om det eksisterte noen sammenheng mellom våre to parametre på grunnlag av våre data. Vi fant korrelasjons-

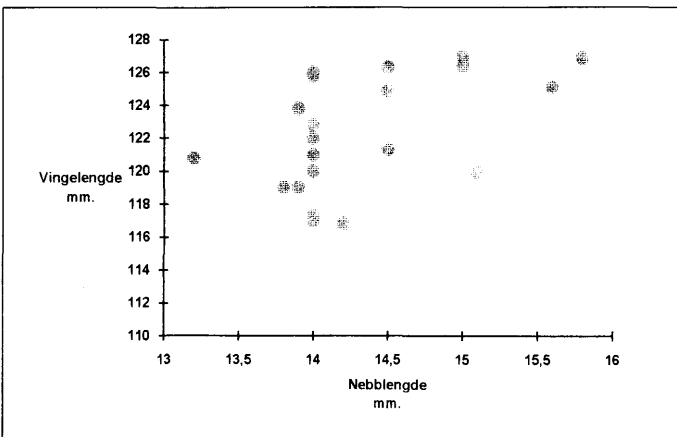
koeffisienten: $r = 0,502$. Det betyr at det foreligger en moderat sammenheng mellom nebb- og vingelengde.

Dersom man går tilbake til tabellene kan vi konkludere med at rasen *Alle alle alle* overvintrer langs kysten av Vest-Agder. Når det gjelder rasen *Alle alle polaris* derimot, skulle vi nok ha hatt noen større mål på totalbiometrien.

Vi kan derfor ikke bestemme noen av alkekongene til rene *A.a. polaris* selv om denne rasen muligens kan være blant de undersøkte individene.

Tabell 3.

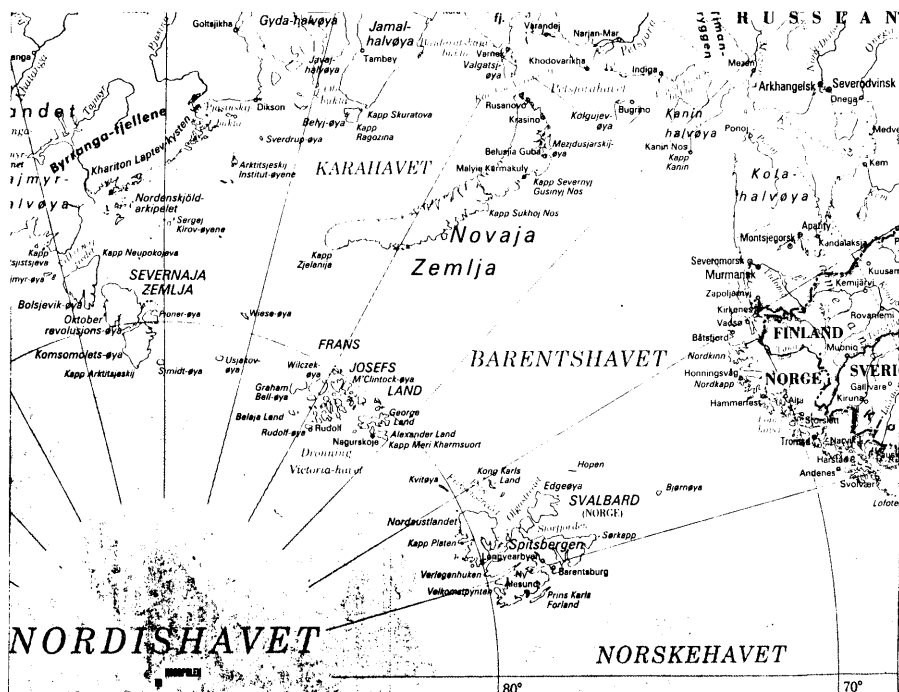

Tabell 4.

Avslutning

Vi har foreløpig undersøkt alkekonger over to vintersesonger: 97/98 og 98/99. Av de 21 individene som er med i denne undersøkelsen vil det selvfølgelig ennå ikke være riktig å komme til den konklusjon at det kun er rasen *alle* som overvintrer hos oss. Dette er blant annet fordi at 21 individer blir for lite antall å konkludere ut i fra, samt sprikende biometriske målinger. Likevel gir det en pekepinn på hva en kanskje kan forvente av alkekonge raser her i Vest-Agder. Antakelig er det rasen *alle* som opptrer vanligst langs kysten i vårt fylke. Det er som nevnt tidligere bare denne rasen vi har kunnet bestemme 100 %. Ringmerking av vel 11.000 voksne alkekonger (*A.a. alle*) på Svalbard gav en rimelig god indikasjon for denne populasjonens vandringsmønster.

(Norderhaug 1989) Disse fuglen trekker over Atlanterhavet hvor de ender opp ved Grønlands sørvestkyst og overvintrer der. Så har vi da mysteriet: Fra hvilket geografisk område stammer så alkekongene langs Vest-Agder kysten fra? Foreløpig er det bare antakelser her. Men disse antakelsene kan kanskje støtte opp om at også *polaris* besøker kysten vår. Antakelig stammer våre besøkende alkekonger fra den Russiske polarsektor (*Haftorn 1971*), hvor begge raser hekker. *Vaurie (1965)* antar at *polaris* sitt overvintringsområde ligger blant pakkisen i Kara- og Barentshavet. Likevel: 2 langvingede januarfunn fra Shetland (Skottland) tilhørte muligens denne populasjonen (*Bull. Br. Orn. Club 1956, 76, 107*). Foreløpig kan vi bare håpe på at økt feltarbeid av alkekonge, både på hekkeplassene og overvintringsområdene, vil gi et klarere bilde av arten og

Kartet viser noen av områdene som er nevnt i artikkelen.

Alkekonger. Bildet er tatt på Svalbard i hekketiden.

Foto:
Runar Jåbekk.

rasenes utbredelse og trekkforhold, ikke bare her i Vest-Agder, men også i resten av vårt langstrakte land. Det ville f.eks vært svært spennende med ringmerkingsarbeid på Franz Josef Land. Selv om marginene for gjenfunn antakelig ville være små kunne man f.eks gjøre flere undersøker av *polaris* gyldighet som egen rase. Det er tidligere nevnt at alkekonger (*Alle alle polaris*) skal ha hekket her (Franz Josef Land) i milliontall, med enkelte kolonier på over 100.000 fugl ! (Norderhaug et al. 1977) Hvorvidt dette stemmer med dagens situasjon, samt endringer i miljøet de senere år, er for undertegnede uvisst. Men hekking i milliontall nå i 2000-års skiftet er neppe sannsynlig. (Norsk Polarinstitutt medd.) Undersøkelser vil fortsatt pågå i Vest-Agder regionen i sesongene fremover. Innhenting av data kan være tidkrevende ettersom alkekongene kan overvintrere i varierende antall fra år til år.

Døde individer kan pakkes inn i avisepapir og plast og sendes til undertegnede med dato og funnsted. Undertegnede er også interessert i biometriske mål. Alle som sender inn fugler eller resultater vil bli tilskrevet, nevnt og takket dersom de ikke har noe i mot det.

Takk til: Denne rapporten kunne ikke blitt til uten god hjelp fra en rekke feltslitere og fagfolk. Undertegnede vil takke følgende personer, i alfabetisk rekkefølge, som har deltatt med verdifulle opplysninger og feltarbeid: Tor Oddvar Hansen, Magnar Norderhaug, Kåre Olsen, Norsk Polarinstitutt, Sven Rislåa, Roar Solheim, Kristian Stole og Birgitte Wrånes.

Forfatterens adresse:

Roy E Wrånes
Postboks 766
4666 Kristiansand

Litteratur:

Cramp (ed). (1985).

Fowler, J. and Cohen, L.

Haftorn, S. (1971).

Harrison, P. (1985).

Norderhaug, M. (1989).

Handbook of the birds of Europe, The Middle East and North Africa, Vol. 4. Oxford University Press.

Statistics for Ornithologists. British Trust for Ornithology.

Norges Fugler. Universitetsforlaget.

Seabirds. Helm, London.

Svalbards Fugler. Dreyers Forlag A/S, Oslo.

Åkerrikse prosjektet i Vest-Agder 1999.

Av Kåre Olsen

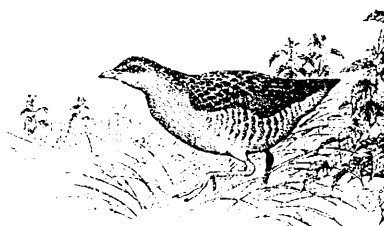
Som kjent har NOF siden 1995 hatt i gang et landsdekkende prosjekt på åkerrikse som er klassifisert som en direkte truet art både i Norge og i store deler av Vest-Europa for øvrig. I Vest-Agder har en hittil prioritert registreringsarbeid ute i felten i aktuelle og tradisjonelle områder for arten. Registreringsarbeidet har de fleste steder vært utført av lokale ornitologer. En har også, bl.a. ved hjelp av NOF's informasjonsfolder, prøvd å få ut informasjon til grunneiere og folk på landsbygda for å få tilbakemeldinger fra disse. Det er jo nokså begrenset hva et fåtall NOF-medlemmer kan rekke over av lytteturer på kvelds- og nattetid. Noe informasjon har også gått ut til aviser og media. De siste par år har det enkelte steder, særlig i Rogaland, blitt satset på fangst og ringmerking av spillende åkerrikser.

I Vest-Agder ble disse bestandsregistreringene videreført våren og sommeren 1999 – hovedsakelig ved at lokale fuglefolk har gjennomført lytteturer i de tradisjonelle åkerrikse biotopene i jordbruks- og kulturlandskapsområder i fylket - særlig på Lista, Mandal og Søgne. Som i 1998 ble åkerrikse registrert på sju steder: fem lokaliteter på Lista og to i Søgne. Om denne økningen i forekomsten de siste par år skyldes bestandsoppgang, forlenget vårtrekk i forbindelse med gunstige vær- og trekkforhold, eller økt observasjonsinnsats er ikke godt å si.

Åkerrikseas intense nattlige sang er iallfall en stor naturopplevelse og vel verd å ofre noen timers nattesøvn på. Å kunne høre 5 syngende åkerrikser samtidig - slik tilfellet var på Lista i begynnelsen av juni - var en fantastisk fin naturopplevelse. Når ekkoet av de nærmeste syngende fuglene i tillegg slo tilbake fra hus- og loevegger i området slik at den rytmiske sangen til tider formelig flerret den stille sommernatta fra "alle" kanter, var dette utrolig sterkt og stemningsfullt.

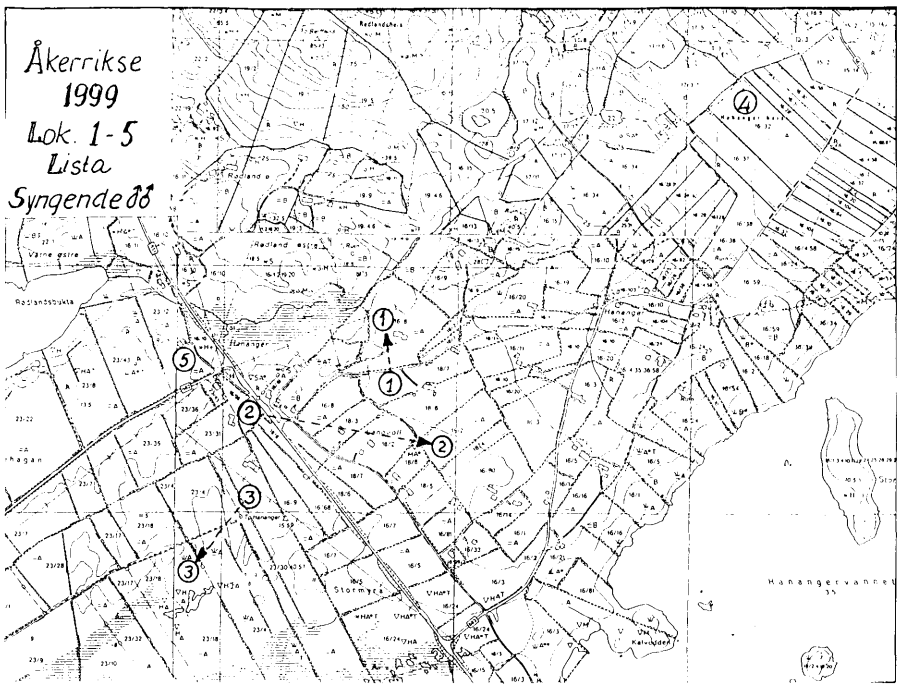
Det forhold at 5 syngende åkerrikser hadde tilhold i et konsentrert område på

Hananger/ Kviljo våren og sommeren 1999 kan vel kanskje også indikere at det kan ha blitt gjennomført en vellykket hekking i fjor på lokalitet 1/98 på Kviljo (se Piplerka nr. 2/98). Åkerrikse er regnet for å være temmelig stedtro og det er derfor godt mulig at voksne og eventuelle ungfugl fra denne lokaliteten på Kviljo i 98 kan ha vendt tilbake til samme området også i år. En kan iallfall seg leke med tanken. Sikkert er det at åkerrikse p.g.a. store ungekull har et stort potensiale til å øke bestanden igjen - bare den får mulighet til å oppnå vellykket hekking.

Resultat av registreringene 1999.

I det følgende presenteres en kortfattet oversikt over lokalitetene og funnomstendighetene.

Figur 1: Kart over åkerrikse forekomsten (Lok. 1-5) på Lista i 1999. Som en kan se var alle lokalitetene konsentrert i et forholdsvis lite område på Lista.

Lokalitet 1 – Hananger (nord), Lista

En syngende åkerrikse ble første gang hørt på lokaliteten den 16. mai. Biotopen var en stor veldrevet eng på ca 10 da. i tilnærmet flatt terreng. Hannen sang forholdsvis intenst – med enkelte pauser - under alle sju registrerte besøk. Den 14.6. ble forhøstingen påbegynt. Åkerrikse (trolig samme ind.) flyttet da til et stort nabojerde ca 100m mot NW hvor den ble hørt synge den 16.6. Etter at forhøsting ble påbegynt også her, forsvant åkerrikse (sluttet å synge) selv om dette jordet ikke var ferdig forhøstet før ca 27.6. Ut fra dette atferdsmønsteret antas at fuglen var en enslig hann og at hekking på lokaliteten var lite sannsynlig.

Lokalitet 2 – Hananger (sørvest), Lista

Bare ca 300-400 m fra ovennevnte lokalitet ble en syngende åkerrikse hørt første gang 2. juni. Fuglen sang meget intensivt fram til 12. juni. Biotopen var også her en frodig graseng (raigras med beitegrasblanding) i flatt terreng. Selv om denne enga ikke ble forhøstet før etter 1.7. forsvant åkerrikse herfra allerede etter 12.6. Muligens var det denne fuglen som dukket opp på i en ny graseng ca. 400 m mot øst den 16.6. Her sang den ganske intensivt kvelds- og nattetid minst et par dager – iallfall fram til 18. juni. Noen dager senere ble også denne enga ble forhøstet og fuglen forsvant. Mest sannsynlig var også denne åkerrikse bare en enslig hann.

Lokalitet 3 – Kviljo (nordøst), Lista

Åkerriksa på denne lokaliteten ble hørt i tiden 2.6. – 14.6. Biotopen var her en veldrevet raigraseng med beitegrasblanding i flatt terreng. Fuglen sang også her forholdsvis intensivt med noen pauser innimellom. I midten av juni ble en flokk med beitende sauer sluppet på ut jordet. Dette medførte at åkerriksa forsvant/sluttet å synge her. Trolig var det denne fuglen som dukket opp på i en timoteigraseng ca 200 m mot SW den 16.6. hvor den ble hørt syngende nattetid. Det er litt usikkert hvor lenge fuglen hadde tilhold på denne lokaliteten som for øvrig er samme som lokalitet 1/98, hvor det er mistanke om hekking. Også denne åkerriksa var trolig en enslig syngende hann, selv om den ikke ble fulgt godt nok opp på den nye lokaliteten.

Lokalitet 4 – Hanangerheia (mot Grimsby), Lista

Denne åkerriksa ble hørt syngende flere kvelder/netter mellom 2.6. og 14.6. Fuglen sang forholdsvis intenst – med en del pauser – under flere besøk på lokaliteten. Enkelte dager i dette tidsrommet ble den imidlertid ikke hørt synge. Biotopen var også her en veldrevet eng i skrånende terreng. Etter at enga ble forhøstet i midten av juni forsvant åkerriksa som ble vurdert til å være en enslig syngende hann.

Lokalitet 5 – Kviljo (nord), Lista

En syngende åkerrikse ble hørt her i tiden 5.6. – 12.6. Biotopen var en frodig graseng i lett skrånende terreng bare 150 – 200 m fra lokalitet 2. Fuglen sang forholdsvis intenst – med noen pauser – de fleste kvelder lokaliteten ble besøkt. Fuglen forsvant for enga ble forhøstet ca. 1.7. Ufra sangatferd antas det at også denne åkerriksa mest trolig var en enslig hann.

Lokalitet 6 - Tjomsland, Søgne

En syngende hann hadde tilhold i et område med grassproduksjon ved Søgne landbruksskole i tiden 5.6. – 15.6. Den sang forholdsvis intenst under alle kjente besøk. Bonden ble varslet om åkerriksa, men han viste ingen forståelse for å utsette slåtten som ble foretatt 13.6. Mest sannsynlig var åkerriksa en enslig hann.

Lokalitet 7 - Berge, Søgne

På denne lokaliteten sang en åkerrikse-hann om kvelden/natten den 7. juni. Fuglen ble hørt samtidig med fuglen på lokalitet nr. 6. (kl 2300-2345) og sang forholdsvis intensivt. Om fuglen ble hørt flere ganger/dager har det ikke lyktes å få inn opplysninger om. Lokaliteten er en veldrevet eng i et typisk jordbruksområde. Ufra funnomstendigheter antas det at også denne åkerriksa sannsynligvis var en enslig hann.

Status for åkerrikse prosjektet pr. 1999.

NOF's åkerrikse prosjekt feiret i 1999 5-års jubileum, og vi har i løpet av prosjektperioden fått en vesentlig forbedret dokumentasjon av artens forekomst. Bestandsutviklingen i Norge har i likhet med situasjonen i de fleste vesteuropeiske land vært entydig positiv i de siste årene. Fra et bunnivå i 1996 på 30 åkerrikser har det registrerte antallet syngende hanner i Norge økt til minst 102 i 1999. Dette er i høy grad gledelig, men en kan jo spørre seg hvorfor bestanden øker. For det er såvidt en kjenner til ikke noe med driftsformene i landbruket hverken i Norge eller i Vest-Europa for øvrig som skulle tilsi at arten har fått bedre overlevelsesmulighet. Rykter forteller imidlertid at nedleggelse av store landbruks-kollektiver i Polen har medført store brakkmarksområder, noe som

visstnok skal ha hatt stor positiv innvirkning på åkerriksebestanden der. Kanskje har dette medvirket til en spredning til andre land. En annen mulig årsak kan være at overlevelsen av de voksne fuglene er blitt forbedret under trekket og i overvintringsområdene.

Lokking med lyd

Et vesentlig forhold i forbindelse med registreringen av åkerrikse er å prøve å vurdere om det kan være sannsynlighet for hekking på lokalitetene. Særlig har dette vært en viktig vurdering før en eventuelt skal gå inn på spesielle tiltak, f.eks. å overtale grunneier til å utsette slåtten – og også eventuelt betale for dette. Sangintensitet og atferd i den forbindelse har hittil ofte vært det eneste grunnlaget for å kunne vurdere dette. Forsøk med hund for å konstatere eventuell rugende fugl har vært forsøkt på Lista i 1995, men med usikkert resultat. En ny teori er at den syngende hannens reaksjon på lokking med lyd gir en god, kanskje den beste,

År	Antall
1995	70
1996	30
1997	45 - 47
1998	68 - 71
1999	102 - 107

Tab. 1 Antall registrerte åkerrikser i Norge 1995 - 1999:

År	Antall syngende hanner:				Merknader
	Farsund (Lista)	Lyngdal	Mandal	Søgne	
1995	4				
1996	1*	1			* 1 ind på trekk 19.10.
1997	1				
1998	4		2	1	
1999	5			2	

Tab. 2 Antall registrerte åkerrikser i Vest-Agder 1995 - 1999:

indikasjon på om det kan være sannsynlighet for hekking i et område:

- Dersom åkerrikse lett lar seg lokke mot kassettpilleren, og ofte også er aggressiv i den sammenhengen, er sannsynligheten for at det finnes en make på lokaliteten relativ liten.
- Dersom åkerrikse har hatt tilhold på lokaliteten en stund og er vanskelig å lokke mot lydkilden, så er sannsynligheten for en make i området langt større.

Ringmerking

På Lista har det tidligere vært enkelte uheldige episoder med ringmerking av åkerrikser. F.eks. har tilreisende ornitologer satt opp sine fangstnett og trampet ned graseng uten at grunneierne har vært forespurt. Dette har medført at fuglefolk og innstillingen til naturvern både lokalt og generelt er blitt satt i et dårlig lys. Også på grunn av de omfattende vernetiltak som er blitt gjennomført de senere år, særlig på Lista, er det viktig at vi som er blant pådriverne for natur- og fuglevern ikke oppfører oss – eller blir oppfattet som – naturødeleggende og/eller forstyrrende for fuglelivet.

Enkelte, også blant fuglefolket, har vært negative til å fange spillende åkerrikser av frykt for at dette skulle forstyrre og skremme fuglene slik at et eventuelt hekkforsøk dermed kunne bli spolt.

Nyere kunnskap tyder på at dette trolig ikke er en reell fare. Åkerriksene har nemlig et spesielt pardanningsystem. Når hannen har fått parret seg med en make, mister den interessen for henne og setter igang med å synge med fornyet intensitet i håp om å få enda en partner! Så selv om hannen skulle bli skremt og forsvinne på grunn av forstyrrelser i forbindelse med ringmerking, vil dette normalt ikke ha betydning for hekkesuksessen til den gjenværende parrede eller rugende hunnen. Under forutsetning av at fangst og ringmerking følger en samvittighetsfull og nøye beskrevet fremgangsmåte anbefaler nå prosjektledelsen at fangst og ringmerking bør foretas. Dette har flere årsaker.

- En av hensikten med ringmerking er at dette kan gi en oversikt over hvor mange åkerrikser som finnes innenfor et område. Når slåtten starter i juni forsvinner som regel åkerriksa fra de opprinnelige territoriene og dukker ofte opp i nye og uslåtte grasenger. Ofte ligger disse i nærheten av de gamle lokalitetene, men åkerriksa kan trolig like gjerne flytte til nye områder langt fra de opprinnelige områdene. Faren for dobbelttelling er dermed helt klart tilstede. Fra Jæren, hvor de i de siste årene har merket ca 50 åkerrikser, er det kjent mange slike forflytninger på inntil 20 km. Det er også eksempler på at fugler har skiftet sangplass minst 3 ganger i løpet av en sesong. I ett tilfelle ble en åkerrikse merket på en lokalitet, deretter flyttet den 20 km mot sør, for så å dukke opp midtveis mellom disse lokalitetene igjen. På denne siste lokaliteten ble det til alt overmål påvist vellykket hekking!
- Videre kan en jo lure på hvor alle åkerriksene fra Sør-Norge blir av i løpet av sommeren. De fleste observasjoner gjøres i mai/juni. Selv om det av og til

også registreres fugler utover sommeren så har de aller fleste forsvunnet etter at slåtten er gjennomført. Samtidig vet en fra andre landsdeler at syngende åkerrikser gjerne først dukker opp i juli/august. Kanskje er dette fugler som tidligere har oppholdt seg på områder lengre sør i landet?

- Hvor finnes overvintringsområdene for norske åkerrikser? Fra Norge har vi hittil kun ett gjenfunn fra utlandet: en fugl merket på Jæren om våren ble funnet i Frankrike samme høst. I tillegg finnes gjenfunn av en åkerrikse med tysk ring her i landet. Spennende, og i forvaltningsmessig sammenheng nyttige, langdistansefunn er således helt klart avhengig av ringmerking.

I forbindelse med ringmerking er det viktig at man før fangst og ringmerking igangsettes, tar kontakt med fylkeskoordinator slik at man til enhver tid kan ha oversikt over hva som forgår på de enkelte åkerrikselokaliteter. Bl.a. kan dette forhindre unødvendig, forstyrrende gjenfangst av samme fugl på samme lokalitet av forskjellige ringmerkere!

Takk til alle NOF-medlemmer som har rapportert inn sine observasjoner for 1999: Nils H. Lorentzen, Gunnar Gundersen, Knut S. Olsen, Kåre Olsen, Runar Jåbekk, Roy Wrånes, Odd Kindberg. Takk også til Ashbjørn Folvik som har bidratt med en oppdatert oversikt over åkerrikseforekomstene i Norge 1995 – 1999 samt informasjon om lokking og ringmerking.

Og så håper vi på en ny innsats for prosjektet vår og sommer i år 2000!

Fylkeskontaktmann for Vest-Agder:

Kåre Olsen

Postveien 43, 4563 Borhaug

Tlf. 38 39 72 05

Vadefuglåret 1995 - Del III

Om vårtrekk, hekking, høsttrekk og overvintring av vadere på Lista.

Rodstilken er våtmarkenes vaktpost. Foto: Kåre Olsen

Av Kåre Olsen

Lista er et av Norges mest fuglerike områder. Dette skyldes bl.a. den strategiske plasseringen. På Lista møtes de store fugletrekkene som følger kystens ledelinjer både fra Vestlandet og Østlandet og langt fra nord. De mange og varierte landskapstypene skaper gode hekkeområder og næringsrike rasteplasser for en lang rekke vaderarter. Særlig byr det såkalte Lista våtmarkssystem på gode forhold med sine mange sand- og rullesteinstrender og lune bukter med fuktige og næringsrike strandenger samt små og store ferskvann, næringsrike sumper og myrer. Utmark med lyng- og beitemark samt dyrket mark og kulturlandskap er også viktige innslag i dette systemet. Fuglene kan gjerne hekke i ett område, søke næring i et annet og overvintrere i et tredje.

I Piplerka nr. 2/3 98 og nr. 1/99 finnes de to første delene av en artikkel hvor forekomsten av de vaderartene som opptrer årvisst og mer eller mindre vanlig på Lista blir presentert. På grunn av omfanget er artikkelen blitt delt. Her følger tredje del som omhandler tringa-vadere, steinvender og svømmesnipe. I likhet med de to foregående deler, bygger artikkelen på

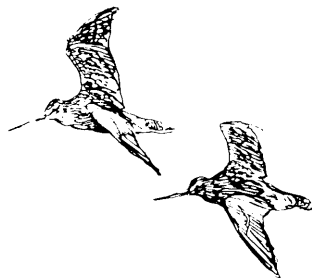
registreringer gjennom hele kalenderåret med hovedvekt på årlige hekkeregistreringer, tellinger av rastende og trekkende vadere vår og høst samt vintertellinger gjennom de siste 10 år. For mer detaljerte opplysninger er 1995 valgt ut som et noenlunde representativt gjennomsnittså.

Sotsnipe *Tringa erythropus*

Sotsnipe er i hekketiden utbredt i et mer eller mindre sammenhengende belte i det nordlige Palearktis fra Nord-Skandinavia til Stillehavet, hovedsakelig på trebevokst tundra. Av de ca. 45.000 hekkepar i Skandinavia anslås den norske hekkebestanden til å være rundt 5000 par, hovedsakelig i Finnmark. Sotsnipe observeres fåtallig i Norge under vårtrekket. Den ankommer hekkeplassene i mai. Allerede før klekkingen forlater hunnene hekkeplassen og overlater den videre ruging og ungepass til hannene. Sørtrekket foregår på bred front over land, men en viktig rute går også ned langs vestkysten av Europa. Overvintringsbestanden antas å være 150.000 -200.000 ind. De viktigste vinterområdene finnes i Sentral-Afrika, men flere tusen sotsniper overvintrer også i Vest-Europa, ved Middelhavslandene og i Asia.

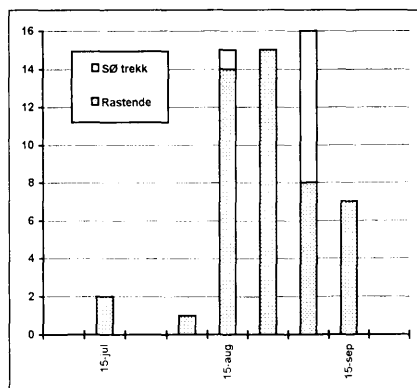
Vårtrekket. Sotsnipe sees årvisst, men i små antall på Lista under vårtrekket. Unntaksvis er det observert nordtrekkende fugler allerede i april, De fleste observasjoner gjøres i mai, unntaksvis også i begynnelsen av juni. Vanligvis ligger antallet vårobserverasjoner under 10 ind. - i gode år oppimot det dobbelte.

I 1995 er det kun kjent to observasjoner: 1 ind. den 3.5 og 1 ind. 18.5. begge fra Vågsvollvåien ved Lista fyr.

Høsttrekket. Under høsttrekket forekommer sotsnipe på Lista atskillig mer vanlig enn om våren, men likevel ikke i særlig stort antall. De fleste år registreres fra 50 - 100 individer i løpet av høsttrekket som strekker seg fra begynnelsen av juli til midten av september. Enkelte år registreres også enkelte individer i oktober.

I 1995 ble høsttrekkende sotsniper først observert den 20.7. (2 ind. ved Lista fyr). Utover i august og fram til 20. 9. ble det loggført til sammen 56 individer, de fleste i området ved Lista fyr/Steinodden.

Høsttrekket av sotsnipe på Lista 1995:

Trekkperiode	juli			august			september			
SØ-trekk					1		8			n=9
Max rastende		2		1	14	15	8	7		

Rødstilk *Tringa totanus*

Rødstilk er oppdelt i seks underarter som hekker i det meste av Europa og østover til Himalaya og Øst-Sibir. I Norge hekker nominatunderarten (*totanus*) med en bestand på anslagsvis 58.000 par fordelt over det meste av landet - med de tetteste bestander i kystnære strøk. I Vest-Agder hekker anslagsvis 150 - 200 par. Vårtrekket som har en topp rundt månedsskiftet april/mai holder på ut hele mai. I begynnelsen av juli starter sørtrekket. Rødstilkens trekkstrategi kalles overhoppstrekk. Dette går ut på at de nordligste hekkepopulasjoner trekker lenger sør enn sørligere populasjoner. Tellingene langs den Øst-Atlantiske trekkleden i 1989 ga et resultat på ca 177.000 fugler av underarten *totanus* og 109.000 fugler av underarten *robusta*. Rødstilk overvintrer på De Britiske Øyer (*robusta*), langs kysten av Vest-Europa, i Middelhavsområdet samt i kystnære strøk i Afrika og Asia. De fuglene som overvintrer langs vestkysten av Norge er islandske fugler (*robusta*).

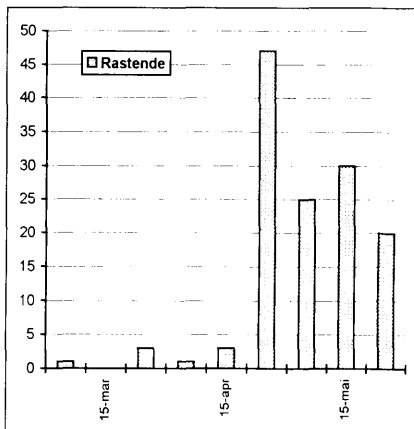
Vårtrekket. Enkelte år kan rødstilk ankomme Lista allerede i mars, men først henimot midten av april forekommer den mer vanlig. Flest individer observeres normalt rundt månedsskiftet april/mai. Ofte kan en registrere en trekktopp også etter midten av mai. Muligens er dette fugler som er på vei til hekkeplassene i fjellet samt i Nord-Skandinavia. De nordtrekkende rødstilkene har hastverk og stopper om våren bare kort tid på rasteplassene langs strendene og i Listas våtmarker.

Under vårtrekket 1995 ble rødstilk observert forholdsvis fåtallig. Enkelt-individer ble jevnlig observert fra 4.3. og fram til midten av april. Antallet kulminerte i slutten av april med bortimot 50 rastende ind. Et antall på 20 - 30 ind. kunne jevnlig registreres utover i hele mai.

Hekking. Det har vært en markert tilbakegang av hekkebestanden på Lista de senere år, men fremdeles kan en vel karakterisere rødstilk som en karakterart, særlig i strandenger og fuktige områder langs Listastrendene. Men også i

tilknytning til de store ferskvannene Nesheimvann og Hanangervann samt på fuktig beitemark er den ennå forholdsvis vanlig, om enn i mindre antall. Fuglene synes å være stedtro og kommer ofte tilbake til samme hekkeplass år etter år. Artens intense varsling etter klekkingen gjør det lett å registrere hekkeforekomst. Hekkebestanden synes i 1990 årene å ha stabilisert seg på rundt 40 par.

I 1995 ble det påvist 41 par.

Vårtrekket av rødstilk på Lista 1995:

Trekkperiode	mars			april			mai		
Max samtidig rastende	1		3	1	3	47	25	30	20

Antall hekkende par av rødstilk i Farsund kommune 1995:

Lista			Totalt antall par	Hekking i verneomr.	
Lista-strendene	Vann/myr/utmark Flat-Lista	Vann/myrområder indre Lista		Antall par	%
26	14	1	41	36	88

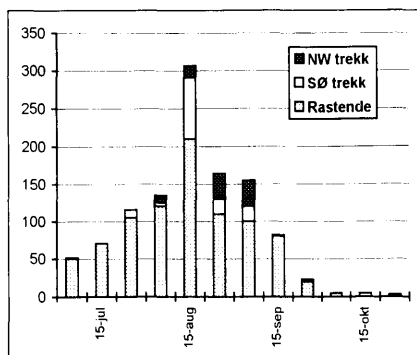
Høsttrekket. Utover i juni samler gjerne småflokker av rødstilk seg i næringsrike bukter langs Listastrendene. Dette dreier seg trolig om lokale hekkfugler som har mislykkes med hekkingen og etterhvert også hunnfuglene - som forlater ungene først. I begynnelsen av juli begynner sørtrekket med disse voksne fuglene. Antallet øker på utover i juli. Ofte kan en nå se både voksne og ungfugler sammen i småflokker - muligens er dette familiegrupper som trekker sammen. Trekket kulminerer oftest rundt midten av august. På den tiden er rødstilken ofte en av de dominerende vaderartene langs Lista-strendene og i et antall som i gode år godt kan komme opp i en del hundre individer - noe avhengig av vær og vind og næringstilgang. Utover i september er det nesten bare ungfugler å se og antallet minker jevnt av mot månedsskiftet september/oktober. I oktober sees bare få fugler. De største forekomstene av rødstilk finner en rastende langs rullesteinstrendene hvor de matleter i de råtne tarevollene eller i fuktige strandenger, men også i tareforekomster på sandstrendene.

Høsttrekket i 1995 fulgte det tradisjonelle mønsteret. Trekket kulminerte midt i august med bortimot 300 rastende rødstilk. En del fugl ble sett på direkte trekk, hovedsakelig i SØ retning, men også noen mot NW. Etter 1.10. var bare en håndfull

fugler å se fram til slutten av november.

Overvintring. De fleste år overvintrer enkeltindivider eller et fåtall rødstilk langs Listastrendene. Mest sannsynlig er dette islandske fugler av underarten robusta. Uvær og sterk vind fra vest kan enkelte vintre føre til at større antall rødstilk dukker opp langs strendene - trolig fra De Britiske Øyer. Oftest går det bare noen dager før disse flokkene forsvinner igjen - trolig returnerer de dit de kom fra.

I januar 1995 opptrådte rødstilken uvanlig tallrik. I tiden 7.1. - 15.1. ble det observert 17 - 22 ind. på strekningen Steinodden - Fugleviga. Etter 20.1. ble kun 1 - 2 ind. obs. fram til 5.2. Fra 23.12. og ut året ble det også obs. et større antall rødstilk langs strendene på Vest-Lista - min. 13 - 14 ind.

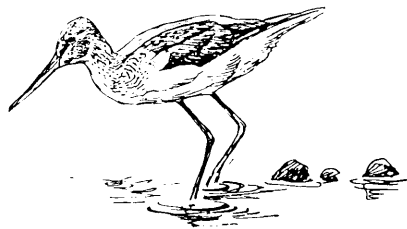
Hosttrekket av rødstilk på Lista 1995:

Trekkperiode	juli			august			september			oktober			
NW-trekk				10	16	34	35		3				n=98
SØ-trekk	1		10	5	81	20	20	2					n=141
Max rastende	50	70	105	120	210	110	100	80	20	5	5	3	

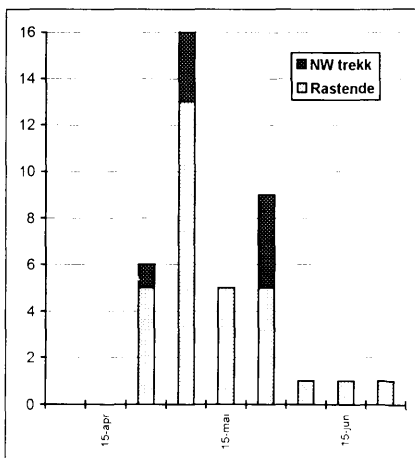
Gluttsnipa *Tringa nebularia*

Gluttsnipa hekker fra Skottland i vest og i et bredt belte gjennom Skandinavia, Russland, Øst-Sibir til Kamtsjakahalvøya på Stillehavskysten. I Sør-Norge finnes gluttsnipa mest utbredt i høyereliggende barskoger og i bjørkebeltet og har en markert østlig utbredelse. På Nordmøre og i Nord-Norge kan gluttsnipa også finnes i kystnære områder. Den norske hekkebestanden er anslått til ca. 17.000 par. Gluttsnipa er ikke konstatert hekkende i Vest-Agder. Vårtrekket går over bred front og hovedtyngden passerer Europa i løpet av april. De voksne himnene starter sortrekket i juli mens hannene og ungfuglene følger i august og september. Gluttsnipa har om høsten en SW trekkretning og mange myter i Vadehavet. Skandinaviske gluttsniper overvintrer trolig i Afrika sør for Sahara. Arten finnes vinterstid over store deler av Afrika, Asia og Australia i et antall på 400.000 - 500.000 ind.

Vårtrekket. Gluttsnipa passerer Lista relativt fåtallig under av vårtrekket som foregår fra slutten av april og ut mai. Størst antall registreres vanligvis i første uken av mai. Opptil 25 fugler er sett de beste dager (f.eks. 3.5.1990), men oftest sees under 10 ind. pr dag selv under "trekktoppene". Også utover i juni sees ofte enkeltindivider. Gluttsnipa observeres om våren oftest i tilknytning til ferskvann, tjern og dammer hvor de går og leter etter mat på grunt vann, men raster oftest bare kort tid før de trekker videre.

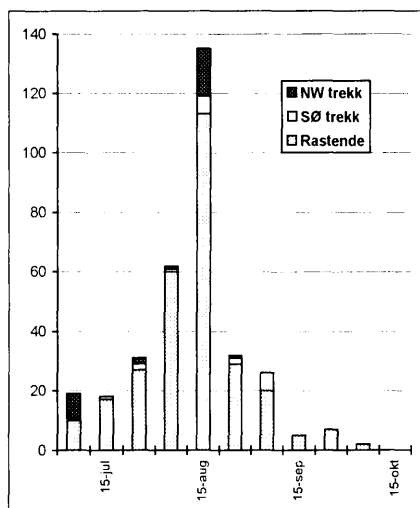
I 1995 ble gluttsnipa registrert første gang den 24.4. Størst antall ble observert den 2.5. Utover i mai ble det regelmessig observert 5 - 6 fugler. Noen få individer ble sett på direkte trekk - alle i NW retning. Enkeltindivider ble sett noen få dager i juni.

Vårtrekket av gluttsnipa på Lista 1995:

Trekkperiode	april			mai		juni			
NW trekk		1	3	4					n = 8
Max samtidig rastende		5	13	5	5	1	1	1	

Høsttrekket. I første halvdel av juli dukker vanligvis de første gluttstnipene opp på Lista. De voksne fuglene passerer Lista i løpet av juli og begynnelsen av august. Etterhvert ankommer også ungfuglene og trekket kulminerer normalt rundt midten av august. I gode år kan det da registreres et hundretalls gluttstniper på Lista pr. dag. Også om høsten synes gluttstnipa å foretrekke ferskvann og dammer som rasteplasser, men sees også vanlig langs strendene. Mudderbankene og gruntvannsområdene i Lundevågen er en yndet rasteplass og enkelte år kan en observere over 20 gluttstniper her samtidig. Ungfuglene oppholder seg tilsynelatende i lengre tid på rasteplassene før de trekker videre. Det er observert både SØ- og NW-trekkende fugler om høsten, men i små antall. Utover i september minsker antallet gluttstniper jevnt og kun et fåtall sees i oktober.

Høsttrekket av gluttsnipe på Lista i 1995 kan karakteriseres som jevnt godt i august, men med et antall under det normale i juli og september. Enkeltindivider ble observert fra den 3.7. Den 9.7. ble 8 ind. observert. Antallet økte nå jevnt og toppet seg rundt 20.8. med ca. 135 individer. Etter 10.9. ble det bare observert et fåtall fugler. Siste observasjon ble gjort den 9.10 (1 ind. Kråkenesvann).

Hosttrekket av gluttsnipe på Lista 1995:

Trekperiode	juli			august			september			oktober			
NW-trekk	9		2	1	16	1							n = 37
SØ-trekk		1	2	1	6	2	6						n = 18
Max rastende	10	17	27	60	113	29	20	5	7	2			

Skogsnipe *Tringa ochropus*

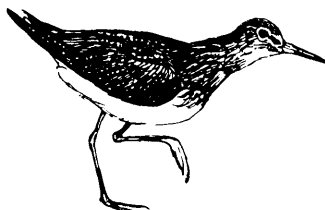
Skogsnipa hekker fra Skandinavia og Øst-Europa i et bredt belte astover gjennom Russland og Sibir til Stillehavet. Den skandinaviske hekkebestanden er anslått til ca 130.000 par hvorav 13.000 par i Norge. I Vest-Agder er det anslått en bestand på minst 40-50 par, hekker vanligst i østre deler av fylket. Skogsnipa ankommer Norge forholdsvis tidlig, oftest i april. Trekker på bred front, oftest enkeltvis eller i små konsentrasjoner. Sortrekket starter i slutten av juni. De voksne fuglene har en trekktopp i midten av juli, mens ungfuglene følger etter i slutten av juli og utover i august. Skandinaviske fugler overvintrer hovedsakelig i tropisk Afrika, men en del også i Middelhavslandene. Noen få også i Vest-Europa, i enkelte milde vintre så langt nord som Danmark. Skogsnipa overvintrer vanlig også i Asia. Overvintringsbestanden på verdensbasis er anslått til minst 1.500.000 fugler.

Vårtrekket. Skogsnipa observeres forholdsvis fåtallig på Lista under vårtrekket. Allerede i begynnelsen av april kan de tidligste fuglene dukke opp. Mest vanlig opptrer den i siste uka av april og de to første uker av mai. Skogsnipa raster under trekket vanligvis ved små dammer eller tjern i skogsterreng, men forekommer også ved smådammer og vannhull langs Listas rullesteinstrender. Oftest ligger antallet observerte skogsniper i løpet av en vårsesong på under 20 ind.

Våren 1995 ble skogsnipa sett i mindre antall enn normalt. Første observasjon ble gjort den 21.4. av 1 ind. ved Lista fyr. Totalt ble det bare registrert 10 ind. fram til 4.5. - for det meste enkeltindivider.

Hekking. Flest observasjoner i hekketiden er kjent fra østre deler av Vest-Agder. En del observasjoner fra Flekkefjord og Kvinesdal og Lyngdal kommuner indikerer at arten også hekker lenger vest i fylket. I 1996 ble skogsnipa for første gang registrert som sannsynlig hekkefugl på Lista. Den ble da observert i fluktspill i tilknytning til en våt myr med åpne dammer i Hervollsmarka den 18.5. Den 8.6. varslet skogsnipa meget sterkt på samme lokalitet.

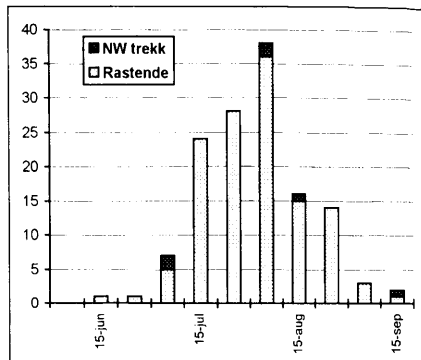
Høsttrekket. Under høsttrekket opptrer skogsnipa langt vanligere enn om våren. Allerede i midten av juni dukker de første sorttrekkende fuglene opp enkelte år. Som om våren foretrekker den å raste i ferskvann. Oversvømte myrer, grofter og regnvannsdammer på dyrket mark eller vannhull og smådammer langs Listastrendene blir av skogsnipa foretrukket som rasteplasser og trekkbiotoper. Skogsnipetrekket har en markert trekktopp rundt månedsskiftet juli/august. Utover i august og begynnelsen av september ebber trekket raskt av. Enkeltindivider kan unntaksvis sees i oktober. En meget sen observasjon av 1 ind. ble gjort den 2.-3.11. ved Lista fyr.

Høsttrekket 1995 startet tidlig, allerede 12.6. ble en skogsnipe observert ved Lista fyr. Enkeltindivider ble også sett i slutten av juni, men først i begynnelsen av juli begynte antallet å ta seg opp mot en topp i første uken av august da bortimot 40 ind. ble observert diverse steder rundt om på Flat-Lista. Skogsnipa opptrådte forholdsvis vanlig fram til månedsskiftet august / september. Videre utover til den 17.9. ble arten kun observert fåtallig, helst som enkeltindivider.

Høsttrekket av skogsnipe på Lista 1995:

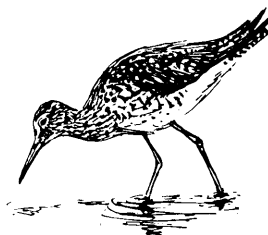
Trekkperiode	juni			juli			august			september			
NW-trekk				2			2	1			1		n = 6
Max rastende		1	1	5	24	28	36	15	14	3	1		

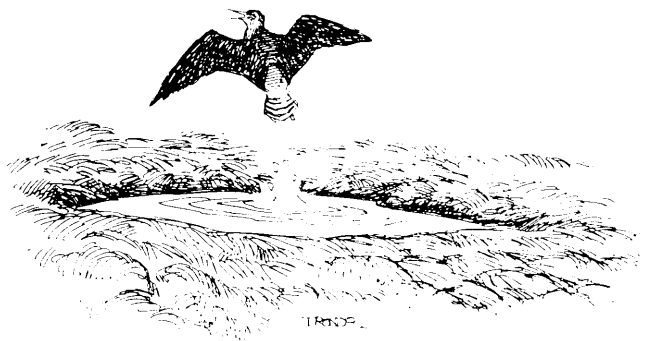

Grønnstilk *Tringa glareola*

Grønnstilken hekker fra Skandinavia og i et bredt belte østover til Stillehavet. En liten hekkepopulasjon finnes også i Skottland. Grønnstilken er en av de aller mest tallrike vadefuglene i Fenno-Skandinavia. Den europeiske hekkebestanden er estimert til ca. 1.400.000 par. Dette utgjør ca. 1/4 av verdenspopulasjonen. I Norge hekker ca 27.000 par. Vest-Agder har en anslått bestand på 20-30 par. Vårtrekket berører hovedsakelig de østlige deler av Europa og foregår på en bred front. Fuglene ankommer Norge i april, men særlig mai. Sørtrekket starter fra slutten av juni (hunnene) og utover i juli. Ungfuglene følger på i august. Trekkretningen om høsten er SW. Mange raster i Middelhavslandene før de trekker videre til Afrika. I våtmarksområdene i Camargue registreres mer enn 50.000 grønnstilk i løpet av høsten. Store mengder grønnstilk overvintrer i Afrika sør for Sahara - i Sudan trolig opp mot 500.000 ind. Asia og Australia har en vinterbestand på minst 1.000.000 individer.

Vårtrekket. Grønnstilken har en østlig trekkvei og er derfor en fåtallig gjest på Lista under vårtrekket. De første fuglene dukker unntaksvis opp allerede i slutten av april. De aller fleste observasjoner blir gjort i første halvpart av mai. Spredt og enkeltvis observeres dog grønnstilken de fleste år ut hele mai. I gode år, f.eks. i 1994, er det blitt observert et femtitalles fugler i løpet av vårsesongen. På Lista raster grønnstilken fortrinnsvis ved ferskvannsdammer og oversvømte myrer, men også i mudrete vannhull og

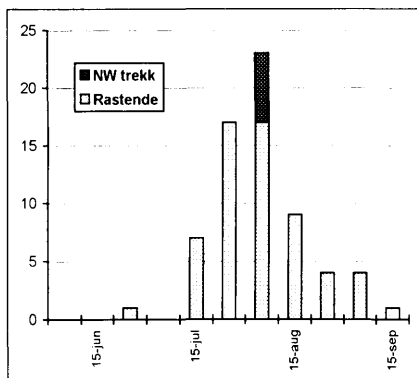

smådammer i fuktige strandenger langs rullesteinstrendene. Brakkvannslokaliteten Väien ved Lista fyr er en yndet rasteplass.

Våren 1995 ble grønnstilken første gang observert den 3.5. Det er til sammen kjent kun 6 observasjoner i løpet av denne våren, de fleste i tiden 9. - 10.5. Dette er en god del under hva som er normalt.

Høsttrekket. Sørtrekket over Lista innledes allerede i slutten av juni. Trolig er dette voksne hunner. Utover i juli observeres et økende antall grønnstilk mot en topp rundt månedsskiftet juli/august. Flertallet av disse er utvilsomt ungfugler, da de voksne fuglene har en mer østlig trekkvei. Grønnstilken registreres regelmessig - om enn i mindre antall - utover i august. I september observeres normalt bare et lite antall fugler. I oktober er arten bare sett unntaksvis. Opptrer vanligere langs strendene enn om våren, men foretrekker også nå ferskvannsføremønstre. I gode år kan det observeres opptil 200 individer.

I 1995 dukket den første grønnstilken opp ved Lista fyr den 23.6., men først fra den 12.7. forekom arten regelmessig. I et par uker rundt månedsskiftet juli/august var det en tydelig kulminasjon av rastende grønnstilk med 20 - 25 fugler samtidig rundt om i Listas våtmarker. Utover i september ble bare få fugler sett - for det meste bare enkeltindivider. Siste observasjon ble gjort den 18.9. Totalt sett må høsttrekket 1995 karakteriseres som langt dårligere enn normalt.

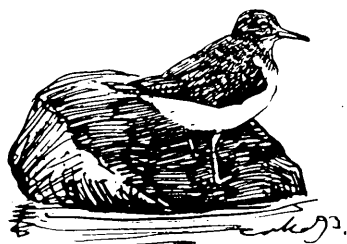
Høsttrekket av grønnstilk på Lista 1995:

Trekkperiode	juni			juli			august			september			n = 6
NW-trekk							6						
Max rastende			1		7	17	17	9	4	4	1		

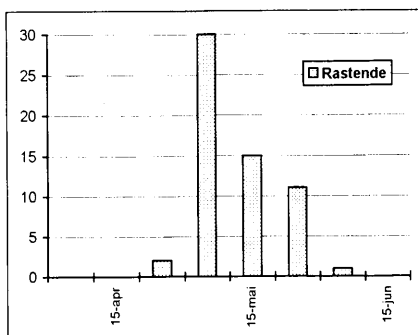
Strandsnipe *Actitis hypoleucos*

Strandsnipa er vidt utbredt over det meste av Europa og Sentral-Asia fram til Stillehavskysten, inkludert Japan. Hekkebestanden i Europa er anslått til ca 885.000 par hvorav ca. 850.000 par i Fenno-Skandinavia hvor strandsnipa er regnet som den 3. vanligste vadefuglen. I Norge hekker ca. 150.000 par. I Vest-Agder er det estimert en hekkebestand på ca 5.000 par. Den norske bestanden regnes for å være stabil. Strandsnipa trekker over land og på bred front og for det meste enkeltvis og i små flokker. Hovedmengden ankommer Norge fra slutten av april til midten av mai. Høsttrekket innledes av de voksne fuglene som begynner å forlate hekkeplassene allerede i slutten av juni. Hovedtrekket pågår fra slutten av juli og ut august. Storparten av de skandinaviske strandsnipene overvintrer i tropisk Vest-Afrika som har en estimert vinterbestand på mer enn 2.000.000 individer. Antallet som overvintrer i Øst-Afrika og SW-Asia er ukjent, mens vinterbestanden i SØ-Asia og Australia er anslått til minst 200.000 fugler.

Vårtrekket. Enkeltindivider og små, "løse" flokker av strandsnipper kan påtreffes rastende - for det meste langs Listas rullesteinstrander - fra slutten av april av. Størst antall rastende fugler sees rundt midten av mai. Bare sjelden er det registrert mer enn 40-50 fugler samtidig langs strendene om våren. De aller fleste strandsnipene ankommer trolig direkte på hekkeplassene ved Listas ferskvann i løpet av første halvdel av mai. Enkeltindivider på trekk kan sees langs Listastrendene ut hele mai de fleste år - år om annet også et stykke inn i juni.

Våren 1995 ble strandsnipa første gang registrert 30.4. med 1 ind. på henholdsvis Skjoldnes og Lundevågen. I første uka av mai var trekket i full gang og på det meste ble det sett opptil 30 rastende strandsnipper fordelt på forskjellige steder - hovedsakelig langs strendene, men også en del i de store ferskvannene på Flat-Lista. Som normalt ble småflokker og enkeltindivider sett jevnlig utover i hele mai. Ett individ ble også sett ved Lista fyr så sent som 10.6.

Vårtrekket av strandsnipe på Lista 1995:

Trekkperiode	april			mai			juni		
Max samtidig rastende			2	30	15	11	1		

Antall hekkende par av strandsnipe i Farsund kommune 1995:

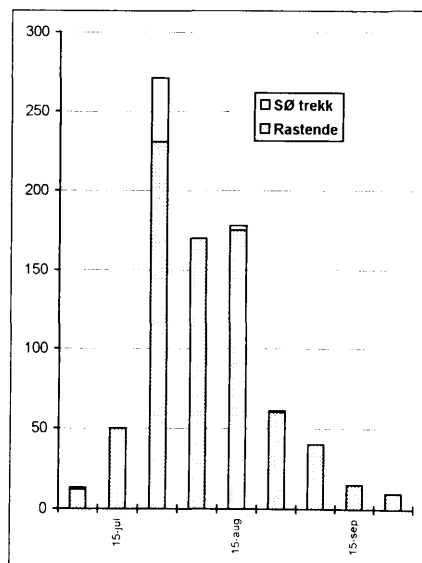
Lista- strendene	Store vann Flat-Lista	Indre Lista	Spind	Herad	Totalt	Hekkende par i verneområder	
						Antall	%
2	6	28	4	31	71	11	15

Hekking. Langt de fleste strandsnipene hekker i næringsfattige vann i heistøkene i indre Lista og i Herad. Overraskende få hekker i tilknytning til de store ferskvannene på Flat-Lista. Trolig er disse for vegetasjonsrike for strandsnipa. Enkelte par hekker også i tilknytning til sjøen og strendene, f.eks. er den karrige klippekysten nord for Snekestø på nordvest-Lista en årviss hekkelokalitet. På enkelte øyer i Spinds skjærgård samt i fjordsystemene i Helvikfjorden, Framvaren og Åptafjorden hekker også en del par.

Høsttrekket. Strandsnipa starter sørtrekket tidlig. Allerede i månedsskiftet juni/juli dukker de første voksne fuglene opp langs Listastrendene. Fra siste halvdel av juli følger ungfuglene på. Hovedtrekket foregår imidlertid i august. Relativt få fugler sees utover i september og i oktober observeres kun spredte etternølere. De aller fleste strandsnipene raster overalt langs Listas rullesteinstrander, i råtnende tarevoller, i smådammer og fuktige strandenger. Mer fåtallig påtreffes den også langs breddene av de store ferskvannene på Flat-Lista. I gode år kan en registrere oppimot 300 ind. samtidig fordelt langs Listastrendene.

I 1995 fulgte strandsnipas høsttrekk tradisjonelt mønster. De første fuglene ble

observert 3.7. med 3 ind. i Fugleviga. En markert trekktopp forekom i siste uka i juli med ca. 270 fugler samtidig langs strendene. En del observasjoner av direkte trekk ble observert, disse trakk alle i SØ retning. Utover i september minket antallet raskt. Siste observasjon ble gjort den 27.9. av 1 ind. i Tjørvebukta.

Hosttrekket av strandsnipe på Lista 1995:

Trekkperiode	juli			august			september			oktober			n = 45
SØ-trekk	1		40		3	1							
Max rastende	12	50	231	170	175	60	40	15	10				

Steinvender *Arenaria interpres*

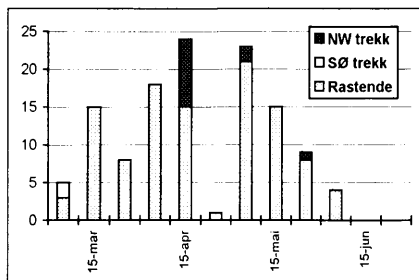
Steinvenderen er en av de nordligste rugende fuglearter. De to underartene, som oppdeles i fem populasjoner, har en vid sirkumpolar utbredelse langs kystene i nordlige deler av Europa, Asia, Amerika og Grønland. Den norske hekkebestanden som tilhører underarten *interpres*, er anslått til ca 8.000 par hvorav 7.500 par i Nord-Norge og 1.000 par i Sør-Norge. I Vest-Agder har steinvenderen tidligere muligens hekket i Mandals og Farsunds skjærgård. Steinvenderen er en såkalt langdistansetrekker som f.eks. trekker nonstop fra Vest-Afrika til rasteplassene i Europa. Vårtrekket over Norge foregår i tiden mars til mai. Høsttrekket pågår fra begynnelsen av juli til ut oktober og har en sørvestlig trekkretning. Vinterstid er steinvenderen en utpreget kosmopolitt som finnes langs alle verdens kyster - mest utbredt på den sørlige halvkule. Minst 70.000 fugler overvintrer i Europa. Vinterbestanden av steinvender i de øvrige overvintringsområdene er minst 350.000 ind.

Vårtrekket. Steinvenderen er blant de tidligste vaderne som opptrer på Lista om våren. Allerede tidlig i mars dukker de første opp. Antallet øker vanligvis mot en topp i midten av april. Disse fuglene tilhører trolig den populasjonen som hekker i kystområdene i Norge og de andre skandinaviske landene. Utover i mai og begynnelsen av juni raster også en del steinvendere langs Listastrendene. Disse fuglene tilhører trolig hekkepopulasjonen på Grønland og Ellesmere Island. Antallet samtidig rastende fugler langs Listastrendene overstiger sjelden 50 individer samtidig. Lista er sånn sett ingen viktig rasteplass om våren, de fleste passerer nok vår landsdel uten å mellomlande.

I 1995 fulgte vårtrekket dette tradisjonelle mønsteret. Den 2.3. ble vårens første steinvendere, 3 ind., observert i Nordhasselbukta. Utover i mars ble mellom 10 og 20 fugler observert jevnlig. Det høyeste antallet ble registrert rundt midten av april med max. 24 fugl. Etter en ti

dagers periode med bare enkeltindivider, økte antallet igjen opp til et tjuetalls fugler i første uka i mai. Utover i mai sank antall rastende steinvendere jevnt. Siste vårobservasjon av 2 ind. ble gjort på Tjørveneset den 9.6.

Hekking/Oversomring. Steinvenderen ble i slutten av 1970-årene observert på Rauna og i Ullerøy-området i Farsunds skjærgård vår/sommer på holmer som godt kunne være passende hekkelokaliteter. Observasjonene ble i hekkeatlas prosjektet karakterisert som mulig hekking. De senere år er, såvidt vites, ingen tilsvarende observasjoner gjort

Vårtrekket av steinvender på Lista 1995:

Trekkperiode	mars			april			mai			juni			
NW-trekk					9		2		1				n = 12
SØ-trekk	2												n = 2
Max rastende	3	15	8	18	15	1	21	15	8	4			

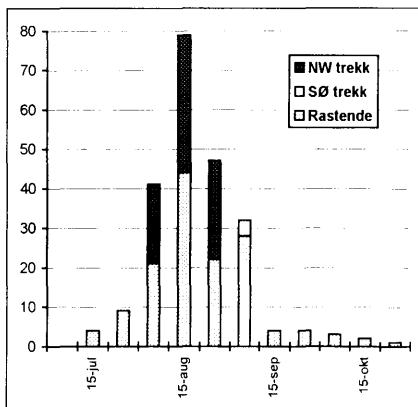
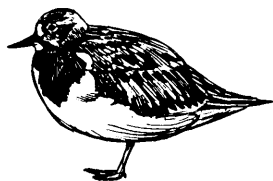
Høsttrekket. Tradisjonelt innledes høsttrekket på Lista rundt midten av juli, enkelte år dog så tidlig som i slutten av juni. Som for vadere flest er det de voksne fuglene som ankommer først og i juli er disse nesten enerådende på rasteplassene langs strendene. De første ungfuglene dukker vanligvis opp på Lista en ukes tid ut i august. Hovedtrekket av steinvender foregår i august og et par uker inn i september. På de beste dager kan opptil et hundretalls fugler observeres samtidig. Steinvenderen er under trekket påtreffes oftest på rasteplasser langs rullesteinsstrendene og råtnende tarevoller, men raster også i mindre antall langs sandstrendene og langs svaberg/klippestrander.

I 1995 ble de første høsttrekkende fugler observert den 15.7. med 3 ad. på Tjørveneset. De første ungfuglene (4 stk.) dukket opp samme sted den 8.8. Det var en markert topp rundt midten av august med ca. 80 fugler observert samtidig. Antallet sank jevnt utover slutten av august og begynnelsen av september. Fra midten av september og ut oktober ble det jevnlig observert steinvendere, men bare en håndfull fugler samtidig. Et enslig individ ble sett så sent som 26.11.

Overvintring. En del steinvendere overvintrer år om annet på Lista. Disse antas å tilhøre den Grønlandske/Nord-Canadiske populasjonen.

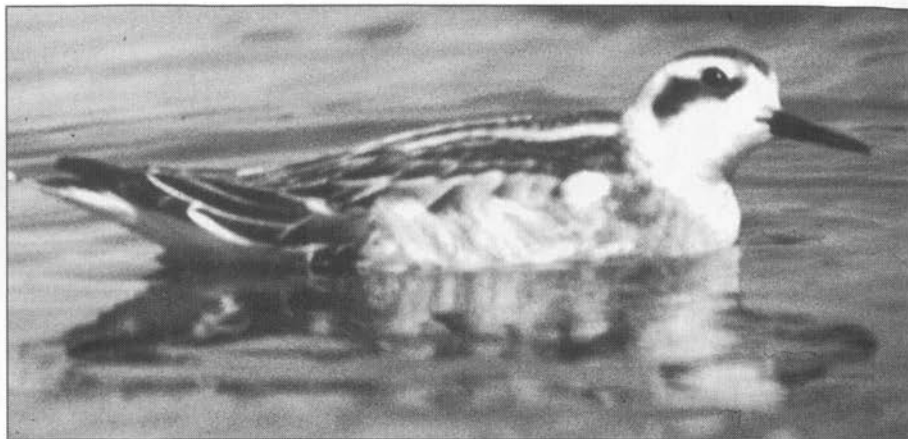
I 1995 ble overvintrende steinvendere observert vanlig i hele januar. 22

observasjoner av til sammen 117 individer ble observert på strekningen Steinodden - Havika. Blant de største flokkene kan nevnes 15 ind. Havika 1.1. og 21 ind. Tjørveneset/Nordhasselbukta den 15.1. Også i februar ble steinvendere det gjort enkelte observasjoner, men med langt mindre antall. Også i desember ble det gjort et par observasjoner av overvintrende steinvendere, begge ganger på Kviljodden med henholdsvis 2 ind. den 17.12 og 8 ind. den 26.12.

Høsttrekket av steinvender på Lista 1995:

Trekkperiode	juli			august			september			oktober			
NW-trekk				20	35	25							n = 80
SØ-trekk							4						n = 4
Max rastende		4	9	21	44	22	28	4	4	3	2	1	

Svømmesnipe ungfugl. Foto: Kåre Olsen.

Svømmesnipe *Phalaropus lobatus*

Svømmesnipe er utbredt i arktiske og subarktiske områder rundt store deler av nordlige halvkule. I Europa hekker 50-100.000 par på Island og ca. 75.000 par i Skandinavia hvorav ca 9.500 par i Norge. I Vest-Agder ble det i 1973 påvist 1-2 fugler med hekkeatferd overst i Sirdal. Er også funnet hekkende overst i Setesdal. Svømmesnipe har en østlig trekkroute fra overvintringsområdet via Det Kaspiske Hav og nonstop til hekkeområdene. I Norge foreligger kun få observasjoner fra vårtrekket. Ankommer oftest direkte på hekke lokalitetene i slutten av mai og begynnelsen av juni. Allerede i slutten av juni begynner hunnene på sorttrekket. Hannene følger etter i slutten av juli og ungfugltrekket i august og september. Svømmesnipe overvintrer i åpent hav. Den skandinaviske hekkepopulasjonen overvintrer hovedsakelig i Det Arabiske Hav hvor anslagsvis 1.000.000 svømmesniper har tilhold vinterstid. Den nearktiske populasjonen som teller 2.000.000 fugler, overvintrer i Humboldtstrømmen utenfor Sør-Amerika. Den sibirske populasjonen overvintrer i SØ-Asia.

Vårtrekket. Ingen observasjoner av svømmesnipe er, såvidt en kjenner til, gjort på Lista under vårtrekket i nyere tid

Høsttrekket. Under høsttrekket er svømmesnipe registrert nesten årvisst på Lista. Den sees imidlertid bare i meget lite antall - oftest under fem observasjoner pr. år, og som regel bare enkeltindivider. De fleste observasjoner er gjort i juli og august, unntaksvis også i september. Fuglene raster oftest i små dammer langs strendene eller på sjøen i lune havbukter.

Av og til er den også observert liggende ute på sjøen et stykke fra land, gjerne i tilknytning til strømråker med ansamlinger av søppel - og (trolig) næring!

I 1995 ble to hunner sett i Våien den 26.6. Observasjonen av to hunner i Verevågen samme kveld har trolig vært de samme fuglene.

Forfatterens adresse:

Postveien 43
4563 Borhaug

Vadefugltrekket på Lista høsten 1998.

Av Kåre Olsen

Heilo opptrådte i rekordantall på Lista høsten 1998. Her er deler av en flokk som rastet på Lista flyplass. Foto: Kåre Olsen

Høsttrekket av vadefugler som passerer Lista foregår fra slutten av juni til ut november. Det er stort sett de samme arter som forekommer hvert år, men når det gjelder antall, trekktopper, og opptreden under trekket varierer forekomsten fra år til år. Dette avhenger av hekkesuksess, vær- og vindforholdene under trekket, mattilgang på rasteplassene o.l. Under gis en oversikt over vadefuglenes forekomst på Lista under høsten 1998. Våre tellinger fanger hovedsakelig opp rastende vadere, men i de tilfeller hvor det observeres trekkende fugler noteres også disse.

Værforhold og generell forekomst.

Værforholdene på Lista høsten 1998 var forholdsvis rolige. Ingen sterke østlige vinder blåste vaderarter som normalt passerer lengre øst ut mot Norges vestkyst. Ettersommeren og høsten var regnfull, men på grunn av fraværet av sterke vinder og uvær fra sør- og vestlig kant, la ikke sjøen opp noe særlig med tare på strendene før langt ut i september. Dette betydde begrenset mattilgang for mange av de småvaderne som finner en stor del av sin føde i form av taremakk og småkryp i råtnende tarevoller langs strendene. På den annen side betydde

alt regnet at dyrket mark, myr og utmark ble ganske fuktige og sånn sett gunstige for rastende vadere. En negativ følge av all nedbøren var at vannstanden i ferskvannene var høy hele sommeren og høsten. Sand- og mudderbankene i Hanangervannet, som normalt er en mye brukt rasteplass, var oversvømmet hele perioden.

De deler av Lista som erfaringsmessig er de viktigste tilholdsstedene for rastende og trekkende vadefugl ble besøkt under våre organiserte tellinger ettersommeren og høsten 1998 med følgende resultat:

Art	14.-16.7.*	24.7.-1.8.	15.-16.8.	28.-31.8.	19.-20.9.	25.-27.9.	9.-10.10.
Tjeld	70	221	51	56	9	148	29
Sandlo	29	152	152	452	265	319	89
Heilo	1	44	71	284	1.047	1.619	1.039
Tundralo		6		5	193	552	123
Vipe	64	47	168	139	135	224	90
Polarsnipe	43	28	74	59	28	21	2
Sandløper	1	32	21	58	54	21	3
Dvergsnipe	4	10	1	178	63	55	7
Temmincksnipe	2	1		1			
Tundrasnipe	217	4	1	14	7	18	3
Fjæreplytt							3
Myrsnipe	577	124	142	941	1.687	4.304	568
Fjellmyrløper	1						
Brushane	3	6	16	416	173	115	45
Kvartbekkasin					6	2	4
Enkeltbekkasin		9	9	6	75	61	60
Lappspove	78	301	24	16	7	12	1
Småspove	12	27	5	1			
Storspove	61	87	136	123	24	9	3
Sotsnipe				1	2		
Rødstilk	119	173	233	115	21	13	3
Gluttsnipe	3	91	60	21			
Skogsnipe	9	36	7	1			
Grønnstilk	1	9	2	4	1		
Strandsnipe	26	255	187	42	4	1	
Steinvender	6	2	16	29	4	3	
Antall arter: 26	1.327	1.665	1.376	2.962	3.805	7.558	2.072

Tabellen viser resultatet av tellingene.

Følgende områder ble besøkt:

Listastrendene:

Jolle - Lomsesanden og Lundevågen

Ferskvann:

Nesheimvann, Hanangervann og Kråkenesvann.

Myrområder/Utmærk:

Vainemarka, Gunnarsmyr, Slevdalsvann, Hellemyra, Nesheimsumpen, Royrtjern samt en del spredte utmarksområder og beiter på Flat-Lista.

Dyrket mark:

Storparten av jordbruksområdene og kulturlandskapet på Flat-Lista.

NB! *) Kun Listastrendene ble dekket i midten av juli. (Strekn. Verevågen - Kviljoødden).

Høsttrekkets forløp.

Som vanlig ble "høsttrekket" innledet rundt St.Hans tider med flokker av W-trekkende storspover og småflokker av brushaner som rastet på nyslåtte jorder. Rundt midten av juli dukket de arktiske småvaderne opp - voksne fugler i full sommerdrakt. Totalantallet av vadere som ble registrert i juli var faktisk i overkant av det normale, særlig viste tundrasnipe, lappspove og til dels myrsnipe pene tall. Tellingen medio august, hvor ungfuglene dominerte, ga imidlertid et forholdsvis lavt resultat. Antallet tok seg imidlertid opp utover høsten og under tellingene i siste halvpart i september opptrådte det ganske mye vadere, særlig av heilo og myrsnipe. Siste helga i september ble registrert godt over 7.500 vadere, noe som må betegnes som meget bra her på Lista. Utover i oktober rastet det også jevnt over ganske bra med vadere og selv helt ut i slutten av november måned forekom det en del, særlig tjeld, vipe, myrsnipe, rødstilk og enkeltbekkasin.

Litt om enkelte arter.

Kommentarer under begrenser seg stort sett til de arter hvor forekomsten avviker fra det en kan kalle normale forhold.

Tjeldens høsttrekk ble trolig bare i liten grad fanget opp av våre tellinger. Forholdsvis få tjeld rastet langs strendene denne høsten, de fleste passerte vel Lista på direkte trekk til Vadehavet.

Heiloen opptrådte forholdsvis fåtallig første del av høsten. Etter medio september rastet imidlertid unormalt store antall ungfugler, hovedsakelig på dyrket mark, fram til medio oktober. Drøye 1.600 rastende heilo siste helga i september, hvorav hele 1.200 på og ved banesystemene på Lista flyplass, er ny rekord for arten på Lista.

Tundralo forekom også meget vanlig/tallrik fra medio september og langt ut i oktober. Et maksimumstall på 550 ind. siste helga i september er ny rekord for Lista.

Vipe opptrådte unormalt fåtallig også denne høsten.

Dvergsnipe forekom rastende, hovedsakelig langs strendene, i forholdsvis brukbare antall fra slutten av august og ut september.

Tundrasnipe-trekket ble innledet midt i juli med et forbausende høyt antall voksne fugler. Hele 217 flotte tundrasniper i full sommerdrakt ble registrert på rasteplassene på Vest-Lista i et par dager rundt 15.7. Av disse ble drøye 50 ind sett på direkte SØ-trekk forbi Steinodden den 14.7. Ungfugltrekket utover høsten ble imidlertid meget dårlig/fåtallig.

Myrsnipe-trekket av voksne fugler var forholdsvis godt midt i juli med nesten 600 registrerte fugl hvorav 355 ind. på SØ-trekk den 14.7. Ungfugltrekket begynte forholdsvis svakt i august, men tok seg godt opp helt i slutten av måneden. Utover i september opptrådte myrsnipa tallrikt med en skikkelig trekkbølge helga 25.-27.9. Hele 2.280 ind ble således registrert på SØ-trekk forbi Steinodden den 25.9. Også i oktober var det forholdsvis høye antall av rastende myrsniper langs Listastrendene. Utover i november forekom myrsnipa vanlig, om enn i mindre antall. Siste større flokk som ble registrert var 57 ind. i Havika/Hauge-området den 25.11.

Brushane forekom i gode antall fra slutten av august og langt inn i oktober.

Kvartbekkasin og enkeltbekkasin ble registrert meget fåtallig høsten 98. Først på tampen av trekksesongen opptrådte enkelt-

bekkasin i større antall. I den forbindelse kan nevnes at en flokk på ca. 120 ind. pluss noen småflokker - til sammen ca. 150 ind. ble skremt på vingene av jaktende myrhauk i Slevdalsvann den 25.10.

Rugde blir vanligvis ikke fanget opp på våre vadertellinger. Det generelle inntrykket etter egne og andres vandringer i skogsterreng høsten 1998 er imidlertid at arten ble observert langt mindre vanlig enn normalt.

Lappspove opptrådte unormalt tallrik i dagene 24.-26.7. Hele 300 voksne fugler ble observert rastende - de fleste på dyrket mark - den 24.7. De fleste av disse var flotte, rustrode hanner i full sommerdrakt, men en del var mere blekere farget - noen nærmest grå (hunner + 2K?). Resten av høsten opptrådte lappspoven stort sett fåtallig.

De fleste tringa-vaderne opptrådte i mindre antall enn normalt. Særlig var sotsnipa fåtallig, det kan nevnes at det i Lista Fuglestasjons område - med daglig observering - kun ble registrert 12 ind i tiden 7.8. - 17.10.

Steinvender forekom meget fåtallig hele høsten.

Sjeldenheter.

I tillegg til de 26 forskjellige vaderarter som ble registrert under våre organiserte tellinger, ble det også - mer eller mindre tilfeldig - observert enkelte mer sjeldne arter. Her skal nevnes:

Fjellmyrløper:

1 ind. Lista fyr-området den 14.07.

Boltit:

1 ind. Lista fyr-området 18.08.

1-2 juv. Kviljo 15.-16.09.

Svarthalespove:

1 ind. Lista fyr-området den 24.09.

Takk til deltagerne på våre tellinger: Knut S. Olsen, Tor A. Olsen, Kåre Olsen, Tor O. Hansen, Nils H. Lorentzen, takkes for innsatsen. Lista Fuglestasjon takkes for tillatelse til å sjekke dagsloggen - særlig når det gjelder direkte trekkobservasjoner.

Forfatterens adresse:

Postveien 43

4536 Borhaug

Arktiske småvadere som leter etter mat i tarevollene, et vanlig syn på Lista om høsten. Her ser vi polarsnipe og myrsnipen. Foto: Ingvar Grastveit.

Norsk Hekkefugltaksering

- noen resultater fra de fem første årene.

Av Magne Husby, Steinar Stueflotten & Per Inge Vårnesbranden.

Norsk Hekkefugltaksering er et NOF-prosjekt som startet i 1995. Det takseres for tiden ca 60 ruter á 20 punkter årlig, noe som omfatter registreringer av ca 15000 par fugler av over 150 ulike fuglearter. Noen titalls av disse artene foreligger nå i store nok antall til at bestandstrender kan beregnes. Vi trenger imidlertid mange flere deltakere – det vil gi større datamengder og øke verdien til prosjektet ytterligere.

Hovedhensikten med prosjektet er å skaffe kunnskaper om fuglearters bestands-situasjon og endringer fra år til år. Effektivt arbeid med å bevare det biologiske mangfoldet hos fugl krever gode kunnskaper om artenes økologi og bestandsutvikling. Fuglearters tilbakegang kan indikere dårlig "helsetilstand" i økosystemer, noe som igjen kan påvirke menneskers helse og livskvalitet. Fuglene virker dermed som et varslingsystem på om naturen fungerer tilfredsstillende. Fugler er spesielt godt egnet til overvåking ettersom de representerer et bredt spekter av ulike økologiske tilpasninger. En artsgruppes tilbakegang kan derved gi informasjon om hva som er galt. Fugler er vurdert til å være godt egnet til overvåking av de viktigste trusler mot det biologiske mangfoldet i mange naturtyper.

Organisering

I hvert fylke er det en koordinator. Vedkommende skal delta i prosjektet og samtidig være en pådriver og inspirator ovenfor NOF-medlemmer i arbeidet med å skaffe flere deltakere. Fylkeskoordinator i Vest-Agder er: Jan Erik Røer, 4484 Øyestranda (Tlf. privat: 38 35 09 08, Tlf.

jobb: 38 39 35 75). Etter hver feltsesong sender deltakerne skjemaene direkte inn til prosjektansvarlig, og vil automatisk få tilsendt nye skjema sammen med prosjektets årsrapport til neste feltsesong.

Metodikk

Metodikken er svært likt den metodikken som brukes for tilsvarende prosjekter i andre europeiske land. I stikkordsform nevnes nedenfor noen viktige punkter. For flere detaljer henvises det til eget metodehefte som sendes ut til alle nye deltakere, eller internettadresse: <http://www.uio.no/~csteel/nof>

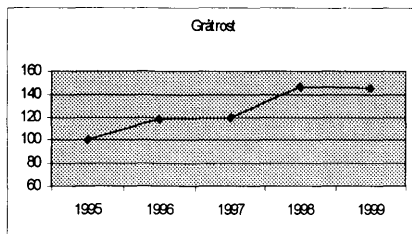
- Takseringene foretas i ruter (= fritt valgt strekning) á 20 punkter (færre hvis nødvendig). Pass på å få nok avstand mellom punktene (min. 350m i åpent terreng).
- Nøyaktig fem minutter med taksering på hvert punkt.
- Takseringene skal foretas mellom klokka 04 og 09 (10) om morgenen.
- Samme rute og punkter må takseres av samme person på samme tid hvert år ($\pm$ 7 dager, $\pm$ 30 min) for å benyttes i analysen av bestandsutvikling.
- Hver rute takseres bare en gang hvert år.
- Enheten i registreringene er antall par (ikke individ), og de registreres etter beste evne innenfor og utenfor 50m avstand fra punktet.

Noen poster i skjemaene som skal sendes inn skal kun fylles ut første år. Det vil derfor bli mindre papirarbeid allerede andre året. Dagens skjema er oversiktlig á

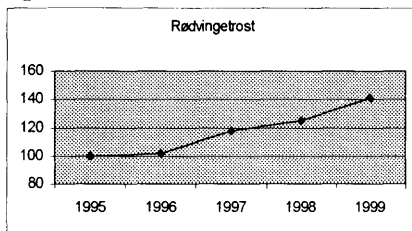
fylle ut, og papirarbeidet er såpass lettvinnt at det ikke bør skremme noen fra å delta.

Resultater.

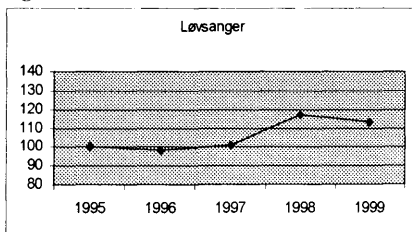
Fig. 1 - 3 viser endringer i populasjonsindeks for gråtrost, rødvingetrost og løvsanger. Fig. 4 - 8 viser bestandsindekser for ulike grupper av fugler.

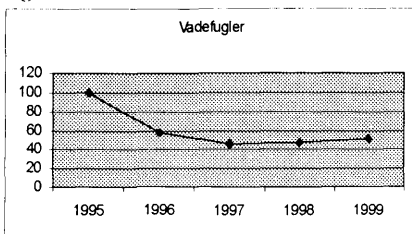
Figur 1

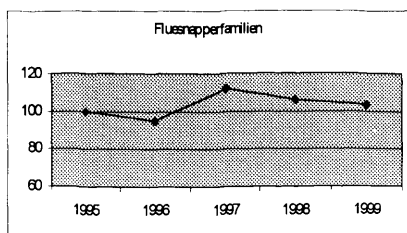
Figur 2

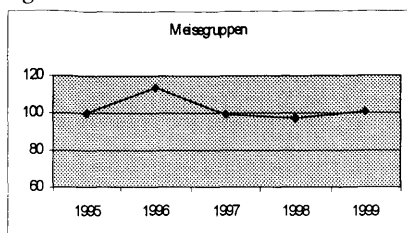
Figur 3

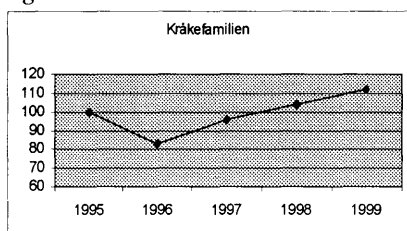
Figur 4

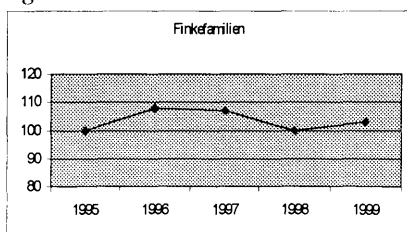
Figur 5

Figur 6

Figur 7

Figur 8

Fra de 22 rutene taksert både i 95 og 96, var det 3 arter som ble registrert i minimum 20 ruter. Årlig indeks etter 1995 er grafisk presentert i fig. 1-8 og viser at gråtrost (fig. 1) og rødvingetrost (fig. 2) hadde markerte bestandsøkninger i perioden 1995-99. Løvsangerbestandene (fig. 3) var meget

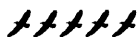
stabile tom 1997, men viste litt økning i 1998 og svak nedgang igjen i 1999.

Figur 4-8 presenterer bestandsindekser for ulike fuglegrupper i forhold til systematisk tilhørighet. Negative bestandstrender over femårsperioden ble funnet hos vadere, meisegruppen (meisefamilien pluss stjertmeis, spettmeis og trekryper) og finkeamilien, men ingen endringer var statistisk signifikante. Positive bestandstrender over femårsperioden ble funnet hos fluesnapper- og kråkefamilien. Det går fram av figurene at indeksverdiene har variert litt opp og ned fra år til år hos de fleste grupper, og endringene for artsgruppene presentert her var ikke statistisk signifikante. Erle- og trostefamilien hadde imidlertid signifikante økninger i bestandene.

Vi trenger DEG som deltaker!

Dagens deltakere har vært flinke til å støtte opp om prosjektet, og mange gir også positive tilbakemeldinger til sin opplevelse av feltarbeidet og de tilbakemeldinger som gis fra prosjektledelsen. Det trengs

imidlertid mange flere deltakere. Kan du bestemme de fuglene som finnes i ditt nærområde på utseende og lyd, har vi bruk for ditt bidrag. Som deltaker vil du få spennende morgentimer i felt (den beste tiden i døgnet for de fleste arter), bedre mulighet til å følge bestandsendringer i ditt nærmiljø, samt at du får tilsendt en årsrapport om prosjektet med en oppdatert oversikt over hvordan de norske fuglepopulasjoner endres. Det vil etter denne feltsesongen også bli trukket ut en vinner blant deltakerne som sender inn fullstendig utfylt skjema innen tidsfristen 1. september. Vinnerjansen øker med antall takserte ruter, og bokpremien (Svensk fugleatlas med bestandstrender og omtaler av endringer i de svenske fuglebestander) til en verdi av kr 598, er sponset av Norsk Naturbokhandel. Så meld deg på du også, enten til din fylkeskoordinator eller direkte til prosjektleder Magne Husby (7630 Åsen eller magne.husby@hint.no). De enkelte fylker kan presenteres med egne indeksskurver hvis materialmengdene blir store nok.

Positive ting fra naturvernfronten i Mandal.

Av Runar Jåbekk

Viltkart for Mandal kommune

I løpet av 1998/99 ble det utarbeidet viltkart for Mandal kommune. NOF Mandal lokallag spilte en viktig rolle i utvelgelsen av, og prioriteringen av områdene. Våre registreringer gjennom en årrekke, spesielt i skjærgården og kommunenes våtmarker og edelløvskoger, kom nå til nytte. Samtlige større og mindre sjøfuglkolonier ble tatt med på kartet, det samme gjorde en rekke våtmarksområder

og spettebiotoper. Samtlige av de områdene vi mente var viktige ble tatt med på kartet.

Nå er det jo ikke slik at et godt viltkart automatisk fører til en god viltforvaltning i en kommune. Det er jo også helt vesentlig at kommunens politikere tar hensyn til disse opplysningene når konkrete utbyggingssaker skal behandles. Et par eksempler fra den senere tid lover godt i så henseende. Blant annet ble en søknad om

bygging av en brygge enstemmig avslått av bygningsrådet med direkte henvisning til viltkartet, som viste en ternekoloni i området.

Reguleringsplan for Sånumsområdet

Sånumsområdet, med sine grunne brakkvannskiler og strandområder, er det viktigste våtmarksområdet for fugl i Mandal kommune. Området ble klassifisert som regionalt verneverdig i forbindelsen med verneplanen for våtmark i Vest-Agder. Da verneplanen for våtmark i Vest-Agder ble gjennomført, ble Sånumsområdet trukket ut i påvente av et eventuelt vern av det nærliggende Ronavassdraget.

Som så ofte før gikk tiden, og miljøvernmyndighetene ville nødig bruke ressurser på å kjøre en verneprosess på enkeltområder. Tross påtrykk fra NOF var der liten vilje til å ta tak i vernespørsmålet for Sånumsområdet.

I 1999 startet så Mandal kommune opp arbeidet med en reguleringsplan for området. NOF er i utgangspunktet skeptiske til at viktige naturområder skal forvaltes på kommunalt nivå, og vi var derfor svært spente på hva denne reguleringsplanen skulle ende med.

For en gang skyld ble vi svært positivt overrasket. For det første ble vi trukket med i planprosessen på et tidlig tidspunkt. Når så det endelige forslaget til reguleringsplan forelå, var det omtrent som vi ville gjort det selv! Omtrent alle våre ønsker og merknader var tatt til følge. Vi hadde kun merknader til noen små detaljer.

Et av de mest omstridte punktene i planen var om det skulle anlegges en gang-/sykkelvei langs hele Sånumstranda. En

god del av lokalbefolkningen ønsket dette, mens grunneierne i området selvfølgelig var sterkt i mot. Vi i NOF Mandal lokallag anmodet kommunen om ikke å regulere inn denne gang-/sykkelveien, da den utvilsomt vil medføre økt forstyrrelser for fuglelivet i området (som var foreslått regulert som naturvernområde). Dette tok kommunen hensyn til, og utelot gang-/sykkelveien i planforslaget. Av alle ting reiste fylkesmannens miljøvernavdeling innsigelse mot at denne var fjernet!!

Hvordan denne saken ender vet vi ikke, men uansett har vi fått en reguleringsplan for Sånum som i stor grad ivaretar hensynet til områdets fugleliv.

Forvaltningsplan for Skjærgårdsparken

I løpet av 1999 ble det utarbeidet forslag til forvaltningsplan for skjærgårdsparken i Mandal. I tillegg til de ordinære arealene i Skjærgårdsparken, omfatter planen også kommunale og statlige friarealer. Forvaltningsplanen skisserer aktuelle tilretteleggingstiltak i området, samt peker på hvilke områder som ikke bør tilrettelegges for allmennheten.

I forbindelse med viltkartleggingen i Mandal kommune bidro NOF Mandal lokallag med detaljerte opplysninger om samtlige hekkeplasser for sjøfugl i kommunen. Gledelig nok ble disse opplysningene brukt aktivt i arbeidet med denne forvaltningsplanen. I de viktigste sjøfuglkoloniene, som ikke allerede er fredet som sjøfuglreservater, ble det foreslått å ikke tilrettelegge for friluftslivet.

De mest aktuelle tilretteleggingstiltakene er bygging av brygger/toaletter, samt oppsetting av fortøyningsbolter. Dette er tiltak som utvilsomt bestemmer hvor den menneskelige aktiviteten i skjærgården skal

kanaliseres. Det er derfor viktig at f.eks. fortøyningsbolter plasseres ut med omhu. I denne prosessen har vi kommet med opplysninger om faste hekkesteder for f.eks svartbak, tjeld o.l., slik at det ikke plasseres ut fortøyningsbolter på slike steder.

Den menneskelige aktiviteten i skjærgården vår vil utvilsomt øke i årene framover. Vi håper derfor at opprettelsen av skjærgårdspark vil hjelpe til å lede turistene bort fra de mest sårbare områdene, slik at belastningen på fuglelivet ikke blir for stort.

Forvaltningsplan for Furulunden / Risøbank.

Mandal kommune har nylig hatt forvaltningsplanen for dette området ute til høring. Dette området ligger nært inntil byen, og har for en stor del parkmessig preg. Spesielt tidligere ble skogen ryddet, og gamle trær, greiner og kratt ble fjernet. I 1998 startet NOF Mandal lokallag et fuglekasseprosjekt i området, der vi satte opp ca 300 fuglekasser. I den forbindelse har vi vært i nær dialog med kommunen ved parkvesenet, der vi har diskutert hvordan området kunne forvaltes/skjøttes mest mulig fuglevennlig. Dette medførte at det i forslaget til forvaltningsplan legges opp til å øke andelen løvtrær, spare områder med krattvegetasjon, samt unngå å fjerne dødt trevirke i det meste av området.

Forvaltningsplan for Selvåområdet.

I slutten av 1999 la Mandal kommune ut forslag til reguleringsplan for Selvå til høring. Selvå er et kommunalt friområde ved utløpet av Harkmarksfjorden, og består av skogsområder og grunne kiler og bukter.

Det er et viktig område for våtmarksfugl hele året. Området er i tillegg et mye brukt turområde både til lands og til vanns. Forslaget til forvaltningsplan legger opp til en mest mulig naturvennlig forvaltning, der ferdsel forsøkes kanalisert til de minst sårbare områdene. Kommunen foreslår også å spørre NOF Mandal lokallag om å henge ut fuglekasser i området, etter samme opplegg som i Furulunden.

Reguleringsplan for Halsesvingen

En privat utbygger ønsket å regulere et område helt øst i Skogsfjorden, like inntil E-39. Området omfatter er langgrunn strand, som ofte er tilholdssted for ender og vadere. Knoppsvane hekker årlig på strandengen i området. I starten signaliserte utbygger at han ønsket å regulere inn et antall boliger i området, med tilhørende brygger/båtplasser i strandsonen. NOF Mandal lokallag påpekte områdets betydning for fuglelivet i området, og henstilte utbygger til å droppe planene om brygger. Gledelig nok ble våre synspunkter tatt hensyn til, og i forslaget til reguleringsplan ble strandområdet foreslått regulert til naturområde/friluftsområde.

Disse sakene viser at vi ved aktiv bruk av vår kompetanse i NOF kan være med å påvirke forvaltningen av våre nærområder. Mange ganger får vi ikke gjennomslag for våre synspunkter, men de gangene vi gjør det er det til inspirasjon for vårt videre engasjement.

Forfatterens adresse:

*Runar Jåbekk
Jåbekk
4500 Mandal*

Lista ringmerkings- gruppe - 1997.

Av Nils Helge Lorentzen

I 1997 var følgende merkere aktive: *Jan Erik Roer, Nils H Lorentzen, Bjørn E Hellang, Marton Berntsen, Kåre Olsen, Knut Olsen, Tor A Olsen, Tor O Hansen, Geir H Stolen, Jon E Skåtan, Svein A. Grimsby, Geir Grimsby og Kjell P. Grimsby.*

Lokalitetene det ble satset mest på var: **Lista Fuglestasjon.** Her fanges det på to plasser: Lista fyr og Slevdalsvannet. **Mønstermyr** i Flekkefjord kommune samt foringsplassmerking på flere steder. Det ble i tillegg satset på fargemerking av følgende arter: Sildemåke, Svartbak, Fossekall og Blåstrupe.

GJENFUNN OG KONTROLLER

I 1997 mottok vi 241 gjenfunn av 44 arter. Av kontroller har vi fått svar på 12 utenlandske fordelt på 24 arter. De utenlandske kontrollene var som følger: En **vandrefalk** merket som pull i Sverige, skutt Lista 2 mnd. etter. En **fiskemåke** merket i Danmark, fargering avlest Kr.sand 1 år etter. Ei **krykkje** merket som pull på Island, funnet død Steinodden, Farsund, 3 år og 7 mnd. etter. En **lomvi** merket på Shetland, funnet død i Flekkefjord 6,5 år etter. To **perleugler** merket i Finland og kontrollert Lista Fyr, Farsund, 4 og 6 mnd. etter. To **sivsangere** merket i Belgia og kontrollert Slevdalsvannet, Farsund, 4 og 5 år etter. En **stør** merket i Skottland, funnet død i ei løe i Åsral 1½ år etter.

Ringmerkingsgruppens adresse:

Lista RG, Postboks 171, 4558 Vanse

Ringmerkingsoversikt - Lista RG 1997:

Art	Tidl. ringm.	Pull 1997	Fg. 1997	Tils. 1997	Totalt
Smålor, <i>Gavia stellata</i>	1	-	-	-	1
Havhest, <i>Fulmarus glacialis</i>	2	1	-	1	3
Havsvale, <i>Hydrobates pelagicus</i>	38	-	2	2	40
Stormsvale, <i>Oceanodroma leucorhoa</i>	2	-	1	1	3
Havsule, <i>Sula bassana</i>	5	-	-	-	5
Storskarv, <i>Phalacrocorax carbo</i>	3	-	-	-	3
* Rørdrum, <i>Botaurus stellaris</i>	-	-	1	1	1
Gråhegre, <i>Ardea cinerea</i>	33	-	-	-	33
Knoppsvane, <i>Cygnus olor</i>	4	-	1	1	5
Sangsvane, <i>Cygnus cygnus</i>	1	-	-	-	1
Grågås, <i>Anser anser</i>	1	-	-	-	1
Kanadagås X Grågås, <i>B. can X A. ans</i>	1	-	-	-	1
Kanadagås, <i>Branta canadensis</i>	99	-	-	-	99
Gravand, <i>Tadorna tadorna</i>	6	-	-	-	6
Krikkand, <i>Anas crecca</i>	101	-	-	-	101
Stokkand, <i>A. platyrhynchos</i>	16	-	1	1	17
Toppand, <i>Aythya fuligula</i>	1	-	-	-	1
Bergand, <i>A. Marila</i>	1	-	-	-	1
Ærfugl, <i>Somateria mollissima</i>	2	-	-	-	2
Havelle, <i>Clangula hyemalis</i>	5	-	-	-	5
Svartand, <i>Melanitta nigra</i>	3	-	-	-	3
Sjørre, <i>M. fusca</i>	1	-	-	-	1
Kvinand, <i>Bucephala clangula</i>	1	-	1	1	2
Siland, <i>Mergus serrator</i>	1	-	-	-	1

Art	Tidl. ringm.	Pull 1997	Fg. 1997	Tils. 1997	Totalt
Vepsevåk, <i>Pernis apivorus</i>	1	-	-	-	1
Sivhauk, <i>Circus aeruginosus</i>	8	2	-	2	10
Myrhauk, <i>C. cyaneus</i>	1	-	-	-	1
Hønsenhauk, <i>Accipiter gentilis</i>	55	8	-	8	63
Spurvehauk, <i>A. nisus</i>	149	16	10	26	175
Musvåk, <i>Buteo buteo</i>	12	-	-	-	12
Fjellvåk, <i>B. lagopus</i>	6	-	1	1	7
Kongeørn, <i>Aquila chrysaetos</i>	2	-	-	-	2
Tårnfalk, <i>Falco tinnunculus</i>	28	-	-	-	28
Dvergfalk, <i>F. columbarius</i>	20	-	-	-	20
Lirype, <i>Lagopus lagopus</i>	1	-	-	-	1
Ornfugl, <i>Tetrao tetrix</i>	2	-	-	-	2
Storfugl, <i>T. urogallus</i>	11	-	-	-	11
* Vaktel, <i>Coturnix coturnix</i>	-	-	1	1	1
Vannrikse, <i>Rallus aquaticus</i>	10	-	-	-	10
Myrrikse, <i>Porzana porzana</i>	3	-	-	-	3
Åkerrikse, <i>Crex crex</i>	10	-	-	-	10
Sivhøne, <i>Gallinula chloropus</i>	1	-	-	-	1
Sothøne, <i>Fulica atra</i>	5	-	-	-	5
Tjeld, <i>Haematopus ostralegus</i>	204	3	-	3	207
Dverglo, <i>Charadrius dubius</i>	11	2	-	2	13
Sandlo, <i>C. hiaticula</i>	820	-	-	-	820
Boltit, <i>C. morinellus</i>	2	-	-	-	2
Heilo, <i>Pluvialis apricaria</i>	12	-	-	-	12
Tundralo, <i>P. squatarola</i>	34	-	-	-	34
Vipe, <i>Vanellus vanellus</i>	524	13	-	13	537
Polarsnipe, <i>Calidris canutus</i>	1341	-	-	-	1341
Sandløper, <i>C. alba</i>	116	-	-	-	116
Dvergsnipe, <i>C. minuta</i>	1088	-	-	-	1088
Temmincksnipe, <i>C. temminckii</i>	7	-	-	-	7
Tundrasnipe, <i>C. ferruginea</i>	446	-	-	-	446
Fjæreplytt, <i>C. maritima</i>	23	-	-	-	23
Myrsnipe, <i>C. Alpina</i>	10944	-	1	1	10945
Fjellmyrløper, <i>Limicola falcinellus</i>	2	-	-	-	2
Rustsnipe, <i>Tryngites subruficollis</i>	1	-	-	-	1
Brushane, <i>Philomachus pugnax</i>	112	-	9	9	121
Kvartbekkasin, <i>Lymnocyttus minimus</i>	134	-	8	8	142
Enkeltebekkasin, <i>G. gallinago</i>	170	1	20	21	191
Dobbeltbekkasin, <i>G. media</i>	3	-	-	-	3
Rugde, <i>Scolopax rusticola</i>	29	-	-	-	29
Lappspove, <i>Limosa lapponica</i>	62	-	-	-	62
Småspove, <i>Numerius phaeopus</i>	1	-	-	-	1
Storspove, <i>N. arquata</i>	35	-	-	-	35
* Sotsnipe, <i>Tringa erythropus</i>	-	-	2	2	2
Rødstilk, <i>T. totanus</i>	230	-	7	7	237
Gluttsnipe, <i>T. nebularia</i>	10	-	1	1	11
Skogsnipe, <i>T. ochropus</i>	34	-	4	4	38
Grønnstilk, <i>T. glareola</i>	19	2	1	3	22
Strandsnipe, <i>Actitis hypoleucos</i>	452	1	4	5	457
Steinvender, <i>Arenaria interpres</i>	286	-	-	-	286
Svømmesnipe, <i>Phalaropus lobatus</i>	1	-	-	-	1
Polarsvømmesnipe, <i>P. fulicarius</i>	1	-	-	-	1
Tyvjo, <i>Stercorarius parasiticus</i>	3	-	-	-	3

Art	Tidl. ringm.	Pull 1997	Fg. 1997	Tils. 1997	Totalt
Hettemåke, <i>Larus ridibundus</i>	6106	-	-	-	6106
Fiskemåke, <i>L. canus</i>	2150	58	-	58	2208
Sildemåke, <i>L. fuscus</i>	11730	437	-	437	12167 (8)
Gråmåke, <i>L. argentatus</i>	2899	133	-	133	3032
Polarmåke, <i>L. Hyperboreus</i>	2	-	-	-	2
Svartbak, <i>L. marinus</i>	598	62	-	62	660
Krykkje, <i>Rissa tridactyla</i>	74	-	-	-	74
Splitterne, <i>Sterna sandvicensis</i>	2	-	-	-	2
Makrellterne, <i>S. hirundo</i>	1207	-	-	-	1207
Rødnebbterne, <i>S. paradisaea</i>	209	3	-	3	212
Lomvi, <i>Uria aalge</i>	40	-	2	2	42
Polarlomvi, <i>Uria lomvia</i>	4	-	-	-	4
Teist, <i>Cepphus grylle</i>	2	-	-	-	2
Alkekonge, <i>Alle alle</i>	18	-	-	-	18
Lunde, <i>Fratercula arctica</i>	2	-	-	-	2
Bydue, <i>Columba livia</i>	3	-	-	-	3
Ringdue, <i>C. palumbus</i>	34	-	1	1	35
Tyrkerdue, <i>Streptopelia decaocto</i>	13	-	3	3	16
Gjøk, <i>Cuculus canorus</i>	25	-	1	1	26
Hubro, <i>Bubo bubo</i>	1	-	-	-	1
Haukugle, <i>Surnia ulula</i>	1	-	-	-	1
Spurveugle, <i>Glaucidium passerinum</i>	5	-	1	1	6
Kattugle, <i>Strix aluco</i>	210	4	-	4	214
Hornugle, <i>Asio otus</i>	37	4	-	4	41
Jordugle, <i>A. flammeus</i>	21	-	-	-	21
Perleugle, <i>Aegolius funereus</i>	516	-	3	3	519
Tårnseiler, <i>Apus apus</i>	48	4	4	8	56
Isfugl, <i>Alcedo atthis</i>	2	-	-	-	2
Hærfugl, <i>Upupa epops</i>	2	-	-	-	2
Vendehals, <i>Jynx torquilla</i>	817	17	10	27	844
Gråspett, <i>Picus canus</i>	10	-	-	-	10
Grønnspekk, <i>P. viridis</i>	25	-	1	1	26
Svartspett, <i>Dryocopus martius</i>	4	-	-	-	4
Flaggspett, <i>Dendrocopos major</i>	202	-	30	30	232
Hvitryggspett, <i>D. leucotos</i>	31	2	-	2	33
Dvergspett, <i>D. minor</i>	58	-	2	2	60
Tretåspett, <i>Picoides tridactylus</i>	1	-	-	-	1
Dverglerke, <i>Calandrella brachdactyla</i>	1	-	-	-	1
Sanglerke, <i>Alauda arvensis</i>	210	4	3	7	217
Sandsvale, <i>Riparia riparia</i>	2597	-	50	50	2647
Låvesvale, <i>Hirundo rustica</i>	2639	28	258	286	2925
Taksvale, <i>Delichon urbica</i>	73	-	-	-	73
Markpiplerke, <i>Anthus campestris</i>	1	-	-	-	1
Sibirpiplerke, <i>A. hodgsoni</i>	1	-	-	-	1
Trepiplerke, <i>A. trivialis</i>	2948	-	141	141	3089
Tundrapiplerke, <i>A. gustavi</i>	1	-	-	-	1
Heipiplerke, <i>A. pratensis</i>	4730	9	275	284	5014
Lappiplerke, <i>A. cervinus</i>	5	-	-	-	5
Skjærpiplerke, <i>A. spinoletta</i>	473	5	19	24	497
Gulerle, <i>Motacilla flava</i>	235	-	19	19	254
Vintererle, <i>M. cinerea</i>	7	-	1	1	8
Linerle, <i>M. alba</i>	1966	21	97	118	2084
Sidensvans, <i>Bombicilla garrulus</i>	145	-	-	-	145

Art	Tidl. ringm.	Pull 1997	Fg. 1997	Tils. 1997	Totalt
Fossefall, <i>Cinclus cinclus</i>	985	69	32	101	1086
Gjerdsmett, <i>Troglod. troglodytes</i>	4755	-	186	186	4941
Jernspurv, <i>Prunella modularis</i>	6868	-	558	558	7426
Rødstrupe, <i>Erithacus rubecula</i>	13270	9	641	650	13920 (6)
Nattergal, <i>Luscinia luscinia</i>	8	-	1	1	9
Blåstrupe, <i>L. svecica</i>	951	108	47	155	1106
Svartrødstjert, <i>Phoenicurus ochruros</i>	43	-	4	4	47
Rødstjert, <i>Ph. phoenicurus</i>	1200	5	60	65	1265
Buskskvett, <i>Saxicola rubetra</i>	2084	122	240	362	2446
Svartstrupe, <i>S. torquata</i>	3	-	-	-	3
Steinskvett, <i>Oenanthe oenanthe</i>	1813	25	156	181	1994
Ringtrost, <i>Turdus torquatus</i>	87	-	-	-	87
Svarttrost, <i>T. merula</i>	6563	13	337	350	6913
Gråtrost, <i>T. pilaris</i>	2008	33	156	189	2197
Måltrost, <i>T. philomelos</i>	2785	6	79	85	2870
Rødvingetrost, <i>T. iliacus</i>	5704	12	181	193	5897
Duetrost, <i>T. viscivorus</i>	25	-	4	4	29
Starrsanger, <i>Locustella certhiola</i>	1	-	-	-	1
Gresshoppesanger, <i>L. naevia</i>	176	-	11	11	187
Sumpsanger, <i>L. luscinoides</i>	1	-	-	-	1
Vannsanger, <i>Acrocephalus paludicola</i>	17	-	2	2	19
Sivsanger, <i>A. schoenobaenus</i>	8219	4	817	821	9040
Åkersanger, <i>A. agricola</i>	4	-	2	2	6
Busksanger, <i>A. dumetorum</i>	3	-	2	2	5
Myrsanger, <i>A. palustris</i>	139	-	49	49	188
Rørsanger, <i>A. scirpaceus</i>	5146	-	704	704	5850
Trostesanger, <i>A. arundinaceus</i>	4	-	-	-	4
* Blekspottesanger, <i>Hippolais pallida</i>	-	-	1	1	1
Gulsanger, <i>H. icterina</i>	208	-	6	6	214
Spottesanger, <i>H. polyglotta</i>	1	-	-	-	1
Rødstrupesanger, <i>Sylvia cantillans</i>	1	-	1	1	2
Hauksanger, <i>S. nisoria</i>	61	-	11	11	72
Møller, <i>S. curruca</i>	727	-	71	71	798
Tornsanger, <i>S. communis</i>	3300	-	300	300	3600
Hagesanger, <i>S. borin</i>	4810	-	429	429	5239
Munk, <i>S. atricapilla</i>	5309	-	333	333	5642
Østsanger, <i>Phylloscopus trochiloides</i>	4	-	-	-	4
Lappsanger, <i>Ph. borealis</i>	1	-	-	-	1
Fuglekongesanger, <i>Ph. proregulus</i>	6	-	-	-	6
Gulbrynsanger, <i>Ph. inornatus</i>	47	-	2	2	49
Brunsanger, <i>Ph. fuscatus</i>	1	-	-	-	1
Bøksanger, <i>Ph. sibilatrix</i>	137	-	6	6	143
Gransanger, <i>Ph. collybita</i>	1911	-	233	233	2144
Løvsanger, <i>Ph. trochilus</i>	44109	5	2841	2846	46955 (1)
Fuglekonge, <i>Regulus regulus</i>	13813	-	909	909	14722 (5)
Rødtoppfuglekonge, <i>R. ignicapillus</i>	2	-	1	1	3
Gråfluesnapper, <i>Muscicapa striata</i>	874	5	44	49	923
Dvergfluesnapper, <i>Ficedula parva</i>	3	-	-	-	3
Sv.hv.fluesnapper, <i>F. hypoleuca</i>	11938	747	164	911	12849 (7)
Skjeggmeis, <i>Panurus biarmicus</i>	158	-	-	-	158
Stjertmeis, <i>Aegithalos caudatus</i>	1453	-	117	117	1570
Løvmeis, <i>Pares palustris</i>	270	-	7	7	277
Granmeis, <i>P. montanus</i>	1515	-	430	430	1945

Art	Tidl. ringm.	Pull 1997	Fg. 1997	Tils. 1997	Totalt
Toppmeis, <i>P. cristatus</i>	21	-	4	4	25
Svartmeis, <i>P. ater</i>	3297	30	707	737	4034
Blåmeis, <i>P. caeruleus</i>	19626	133	1254	1387	21013 (3)
Kjøttmeis, <i>P. major</i>	21419	559	1170	1729	23148 (2)
Pungmeis, <i>Remiz pendulinus</i>	2	-	-	-	2
Spettmeis, <i>Sitta europea</i>	713	49	21	70	783
Trekryper, <i>Certhia familiaris</i>	547	-	49	49	596
Tornskate, <i>Lanius collurio</i>	161	-	11	11	172
Varsler, <i>L. excubitor</i>	21	-	-	-	21
Rødhodevarsler, <i>L. senator</i>	1	-	-	-	1
Nøtteskrike, <i>Garrulus glandarius</i>	224	-	10	10	234
Skjære, <i>Pica pica</i>	233	3	4	7	240
Nøttekråke, <i>Nucifraga caryocatactes</i>	83	-	9	9	92
Kaie, <i>Corvus monedula</i>	98	-	-	-	98
Kornkråke, <i>C. frugilegus</i>	2	-	-	-	2
Kråke, <i>C. corone</i>	477	-	-	-	477
Ravn, <i>C. corax</i>	3	-	-	-	3
Stær, <i>Sturnus vulgaris</i>	9925	154	276	430	10355
Rosenstær, <i>S. roseus</i>	1	-	-	-	1
Gråspurv, <i>Passer domesticus</i>	1571	-	86	86	1657
Middelhavsspurv, <i>P. hispaniolensis</i>	1	-	-	-	1
Pilfink, <i>P. montanus</i>	1142	-	128	128	1270
Bokfink, <i>Fringilla coelebs</i>	7596	24	1068	1092	8688
Bjørkefink, <i>F. montifringilla</i>	11190	-	564	564	11754 (9)
Grønnfink, <i>Carduelis chloris</i>	14399	5	1170	1175	15574 (4)
Stillits, <i>C. carduelis</i>	17	-	3	3	20
Grønnsisik, <i>C. spinus</i>	6837	-	2810	2810	9647
Tornirisk, <i>C. cannabina</i>	1212	6	192	198	1410
Bergirisk, <i>C. flavirostris</i>	355	-	17	17	372
Gråsisik, <i>C. flammea</i>	10053	21	1184	1205	11258 (10)
Polarsisik, <i>C. hornemanni</i>	95	-	-	-	95
Båndkorsnebb, <i>Loxia leucoptera</i>	8	-	-	-	8
Grankorsnebb, <i>L. curvirostra</i>	548	-	2	2	550
Furukorsnebb, <i>L. pytyopsittacus</i>	4	-	-	-	4
Rosenfink, <i>Carpodacus erythrinus</i>	303	-	11	11	314
Karminfink, <i>Carpodacus roseus</i>	1	-	-	-	1
* Langhalerosenfink, <i>Uragus sibiricus</i>	-	-	1	1	1
Konglebit, <i>Pinicola enucleator</i>	3	-	-	-	3
Dompap, <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	2270	-	770	770	3040
Kjernebiter, <i>Coccoth. coccothraustes</i>	198	-	108	108	306
Lappspurv, <i>Calcarius lapponicus</i>	21	-	-	-	21
Snøspurv, <i>Plectrophenax nivalis</i>	28	-	-	-	28
Gulspurv, <i>Emberiza citrinella</i>	4897	-	137	137	5034
Hortulan, <i>E. hortulana</i>	13	-	-	-	13
Vierspurv, <i>E. rustica</i>	4	-	-	-	4
Dvergspurv, <i>E. pusilla</i>	15	-	-	-	15
Sibirspurv, <i>E. aureola</i>	1	-	-	-	1
Sivspurv, <i>E. schoeniclus</i>	7583	36	610	646	8229
Totalt	341691	3023	23548	26571	368262
Antall arter	226			122	231

Vannfugltellingene i Vest Agder vinteren 1998

Av Øyvind Fjeldsgård

Vintertellingene av vann og sjøfugl i Vest Agder ble gjennomført vinteren 1998. Tellingene fulgte det tradisjonelle mønsteret med en telling i januar og en telling i mars. Tellingene ble som vanlig lagt til helga midt i månedene januar og mars, og ble i år gjennomført 17-18 januar og 14-15 mars. Januar tellingen ble som tidligere år sendt til NINA/ Direktoratet for Naturforvaltning.

Sammendrag

Vannfugltellingen ble gjennomført i 12 av fylkets 15 kommuner. Det ble ikke registrert fugl i Hægebostad i januar p.g.a. isforholdene. Totalt ble det registrert 15.009 fugl av 55 arter i januar og 17.490 fugl av 52 arter i mars. Januartallet er ca. 900 fugl mer enn både fjoråret og gjennomsnittet de siste 11 år. Marstallet er ca. 1400 bedre enn i fjor og det nest beste antall siden tellingene begynte i 1972. Det meste av økningen fra i fjor står vaderne for og da spesielt tjeld og vipe. Totalt for begge tellingene ble det registrert 64 arter som er likt med fjoråret. Gråmåke ble som i fjor den klart mest tallrike arten under begge tellingene. Vannfugl tellingene engasjerte også i år mange av lokallagenes medlemmer og i år var totalt 34 personer med på de to tellingene.

Tellelokaliteter og observatører:

Vennesla: Venneslafjorden og Otra

Observatører: Ingvar Løkken

Songdalen: Songdalselva, Livannet og Farvannet

Observatører: Harald Staalvik og Øyvind Fjeldsgård

Kristiansand: Vollevann, Gillsvann, Furutjern, Otra, Kristiansand havn samt kyststrekningen fra Randesund til Søgne.

Observatører: Lasse Midling - Jenssen Gautestad, Asbjørn Lie, Ingvar Løkken,

Ragnar Tømmerstø, Birger Westergren, Eldar Wrånes, Birgitte Wrånes og Roy Erling Wrånes.

Søgne: Lohnetjønn, Repstadvannet, Lundeelva, samt kyststrekningen fra Holskogkilen til Ålo.

Observatører: Espen, Hans Kristian og Øyvind Fjeldsgård, Asbjørn Lie, Odd Kindberg, Harald Staalvik og Christian Tjesshem.

Mandal: Kyststrekningen fra Ålo til Lundevik og Mandalselva.

Observatører: Gunnar Gundersen, Arnfinn Henriksen, Morten Helberg, Finn Jørgensen, Runar Jåbekk, Jon Gabriel Noddeland, Martin Lie Pedersen, Roy Herman Olsen og Jarle Egseth.

Lindesnes: Kyststrekningen Fra Tjøm til Lindesnes fyr.

Observatører: Samme som i Mandal.

Hægebostad: Tveitosen / Lygne, Haddelandsvann og Lautjern.

Observatør: Kåre Olsen

Lyngdal: Vatlandsvann, Røysgårdvann, Skolandsvann, Hagestadvann, Bærvann, Prestneset, Kvavikfjorden, Agnefest, Svennevik, Hausvik og Korshamn

Observatør: Bernhard Lid

Art		Vennesla	Songdal	Kristiansand	Søgne	Mandal	Lindesnes	Lyngdal	Hægebostad	Farsund	Kvinesdal	Flekkefjord	Sirdal	Sum	Gj.snitt
Islom	jan.									16				16	6,3
	mar.									26				26	3,9
Smålom	jan.									4				4	4,8
	mar.					2				6				8	1,9
Storlom	jan.									2				2	2,3
	mar.									1				1	0,7
Totalt lommer	jan.	0	0	0	0	0	0	0	0	22	0	0	0	22	15
	mar.	0	0	0	0	2	0	0	0	35	0	0	0	37	7,1

Farsund: Listastrendene fra Sigersvold til Framvaren, Slevdalsvann, Brastadvann, Prestvann, Nesheimvann, Hanangervann, Kråkenesvann, Spind skjærgård, Åptafjorden og Herad.

Observatorer: Lars Bergersen, Glenn Bjørnstad, Odd Bruvik, Håkon Fuglestad, Tor O. Hansen, Nils H. Lorentzen, Kåre Olsen, Tor A. Olsen og Geir H. Stølen

Kvinesdal: Feda/Sandebukta, Austerdalen, Vesterdalen og Kvinesheia

Observatorer: Brødrene Grimsby og Geir H Stølen

Flekkefjord: Åna-Sira / Roligheten ved Berrefjord, Hidra, Abelsnes, Løgene v/ Lafjorden, Sira og Gylandsvassdraget.

Observatorer: Svein og Kjell Grimsby

Sirdal: Tonstad og Sira.

Observator: Kjell Grimsby

Samtlige observatorer takkes herved for innsatsen!

Værforhold

I januar var ferskvann og elver isfrie i kyststrøkene, mens de i innlandet var delvis islagte med åpne oser og elvestrekninger. Lettskyet, NV til Ø bris, 0-1⁰ C og god sikt. I mars var isforholdene like med januar. Overskyet med enkelte regnbyger i øst, stille, ca. +5⁰ C og gode observasjonsforhold.

Telleresultater og kommentarer:

I rubrikken for gjennomsnitt er gjennomsnittet av tellingene fra 1987 til 1997 vist. (Ingen av observasjonene behandlet av LRSK/NSKF)

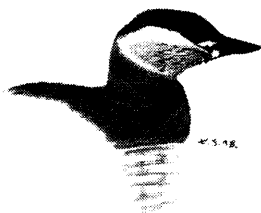
Lommer

Islom ble den klart mest tallrike lom i fylket med en dobling av fjorårets rekord i mars. Smålom ble også sett i rekordstore antall i mars. Totalt ble det i mars sett 37 lom som er ny rekord (14 ind. i 1997). Farsund hadde nesten alle observasjonene, bortsett fra 2 smålom i Mandal.

Art		Vennesla	Songdal	Kristiansand	Søgne	Mandal	Lindesnes	Lyngdal	Hægebostad	Farsund	Kvinesdal	Flekkefjord	Sirdal	Sum	Gj.snitt
Dvergdykker	jan.					7				6		8		21	17
	mar.			1	1	13				11		3		29	16
Horndykker	jan.									69		2		71	17
	mar.						1			41				42	18
Gråstrupedykker	jan.					1				2				3	4,3
	mar.													0	3,3
Dykker sp.	jan.													0	1,6
	mar.									4				4	0,9
Totalt dykkere	jan.	0	0	0	0	8	0	0	0	77	0	10	0	95	42
	mar.	0	0	1	1	13	1	0	0	56	0	3	0	75	40

Dykkere

I likhet med i fjor var denne vinteren veldig bra for dykkere. De fleste dykkerne ble sett i Farsund med horndykker som den vanligste med klare rekorder både i januar og mars med h.h.v 71 ind. og 42 ind. Dvergdykker ble sett spredt langs hele kysten med tall over gjennomsnittet. Mandal hadde flest ved begge tellingene.

Art		Vennesla	Songdal	Kristiansand	Søgne	Mandal	Lindesnes	Lyngdal	Hægebostad	Farsund	Kvinesdal	Flekkefjord	Sirdal	Sum	Gj.snitt
Storskarv	jan.			78	37	116	49	9		338	2	67		696	529
	mar.			91	53	201	50			347	2	36		780	455
Toppskarv	jan.			1			6			47	5	73		132	32
	mar.						57			66	3	35		161	27
Skarv sp.	jan.			2						13		40		55	51
	mar.									23				23	23
Totalt skarv	jan.	0	0	81	37	116	55	9	0	398	7	180	0	883	612
	mar.	0	0	91	53	201	107	0	0	436	5	71	0	964	505
Gråhegre	jan.			10	6	10	43	2		19		34	1	125	184
	mar.	1	2	32	4	15	5			46		51		156	130

Skarv

Rekordtallene på toppskarv fra i fjor holdt seg også i år, og som i fjor var det den vestre del av fylket som hadde de fleste toppskarv. Storskarv ble registrert i alle kystkommuner i like antall som i fjor og godt over gjennomsnittet. Januartallet har vært veldig stabilt siden 1993, mens det i mars har vært en klar økning de siste 2 år.

Gråhegre

Gråhegre ble sett spredt i de fleste kommuner med flest i Flekkefjord både i januar og mars. De siste årenes nedgang i januar ble snudd til en dobling i forhold til

fjoråret, men likevel godt under gjennomsnittet. Oppgangen i mars fra i fjor holdt seg også i år og det ble registrert 156 ind., noe som er det tredje beste resultat.

Svaner

98 sangsvaner i januar er et av de dårligste resultater for denne arten. Størst nedgang var det i Farsund med kun 28 ind. (81 ind. i 1997). Marstallet var tredobbelt av fjoråret og godt over gjennomsnittet. Knoppsvane hadde en god vinter med rekord både i januar og mars. De fleste kystkommuner hadde økning i forhold til i fjor, flest individer var det i Mandal.

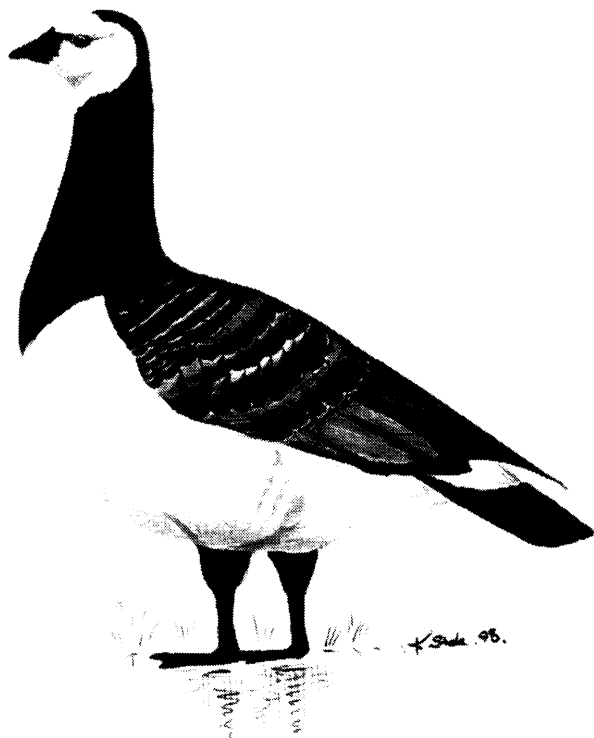
Art		Vennesla	Songdal	Kristiansand	Søgne	Mandal	Lindesnes	Lyngdal	Hægebostad	Farsund	Kvinesdal	Flekkefjord	Sirdal	Sum	Gj.snitt
Sangsvane	jan.				34			12		28		24		98	150
	mar.				2		14	9		76	2	19		122	95
Knoppsvane	jan.			79	8	147	9	2		46		1		292	143
	mar.			84	11	98	14	4		53		1		265	138
Totalt svaner	jan.	0	0	79	42	147	9	14	0	74	0	25	0	390	290
	mar.	0	0	84	13	98	28	13	0	129	2	20	0	387	231

Art		Vennesla	Songdal	Kristiansand	Søgne	Mandal	Lindesnes	Lyngdal	Hægebostad	Farsund	Kvinesdal	Flekkefjord	Sirdal	Sum	Gj.snitt
Grågås	jan.									22				22	63
	mar.	1				7		1		93				102	68
Tundragås	jan.						2							2	3,8
	mar.													0	4,6
Kortnebbgås	jan.			2						2				4	1,0
	mar.		14	2						5				21	7,5
Sædgås	jan.						16							16	5,1
	mar.													0	4,0
Kanadagås	jan.	37				6	15	6		363		15		442	426
	mar.	81		19	51		8	4		197	54	14	3	431	353
Totalt gjess	jan.	37	0	2	0	6	33	6	0	387	0	15	0	486	503
	mar.	82	14	21	51	7	8	5	0	295	54	14	3	554	442

Gjess

Det ble registrert 486 gjess i januar og 554 gjess i mars, noe som er litt under i fjor. Kanadagås var den dominerende gåseart under begge tellingene. De siste års nedgang i januar fortsatte også i år med det dårligste tallet siden 1991. Alle kommuner utenom Farsund hadde nedgang. I mars ble

kanadagås sett i de fleste kommuner i samme antall som i fjor og som gjennomsnittet. 22 grågjess i januar er godt under gjennomsnittet, mens 101 ind. i mars er godt over. 2 kortnebbgjess holdt seg hele vinteren i Bjåvann, Kristiansand. 16 sædgjess i januar er det nest høyeste tall for denne arten.

Art		Vennesla	Songdal	Kristiansand	Søgne	Mandal	Lindesnes	Lyngdal	Hægebostad	Farsund	Kvinnesdal	Flekkefjord	Sirdal	Sum	Gj.snitt
Gravand	jan.													0	0,8
	mar.				2					51				53	49
Stokkand	jan.	55	56	724	122	296	177	181		232	119	100	18	2080	1714
	mar.	27	13	381	98	162	76	141	2	368	33	139	28	1468	1280
Krikkand	jan.					1								1	3,2
	mar.					1				13				14	11
Brunnakke	jan.					1								1	10
	mar.									7				7	23
Taffeland	jan.					1				2				3	51
	mar.													0	13
Toppand	jan.			10		21	1			293		2		327	294
	mar.			6		2				266		1		275	239
Bergand	jan.					1	1							2	49
	mar.													0	29
Ærfugl	jan.			384	28	277	68			501		159		1417	1441
	mar.			508	273	464	146	3		386		59		1839	1325
Svartand	jan.			4			12			62		1		79	112
	mar.			3	2	2	3			59				69	139
Sjørørr	jan.			5	2	3	2			122		1		135	136
	mar.						4			169		2		175	110
Brilleand	jan.									1				1	0,6
	mar.													0	0,5
Havelle	jan.									178		14		192	271
	mar.						1			230				231	247
Kvinand	jan.	6		206	36	207	33	18		426	6	161	7	1106	1050
	mar.	6		200	41	188	76	63		549	19	127	12	1281	938
Lappfiskand	jan.					1				3				4	3,9
	mar.									4				4	3,9
Siland	jan.			27	18	120	13	8		27				213	215
	mar.			27	26	137	15	4		23				232	179
Laksand	jan.	4		16	1	43	5	6		23	4	8		110	85
	mar.			20	7	44	11			20	7	13	4	126	59
Dykkand sp.	jan.					2				15				17	5,4
	mar.													0	0,0
Totalt ender	jan.	65	56	1376	207	974	312	213	0	1885	129	446	25	5688	5419
	mar.	33	13	1145	449	1000	332	211	2	2145	59	341	44	5774	4648

Ender

I januar ble det registrert 5688 ender av 15 arter, som er ca. 1000 ind. færre enn i fjor men likt med gjennomsnittet. I mars ble det sett 5774 ender av 13 arter. Antall ind. er likt med i fjor og ca. 1000 over gjennomsnittet, men 5 færre arter enn i fjor. Stokkand var den mest tallrike i januar mens ærfugl ble størst i mars. 2080 stokkender i januar er 500 mer enn i fjor, og 1468 ind. i mars er 150 mer enn i fjor. Stokkand ble sett i alle kommuner under begge tellingene med størst antall i Kr.sand. De andre gressendene ble sett i normale antall. For første gang siden 1990 ble det ikke registrert taffeland i mars. 3

ind. i januar er også langt under gjennomsnittet. Toppand hadde en bra vinter med 327 ind. i januar (229 ind. i 1997) og 275 ind. i mars, likt med 1997. Bergand hadde den dårligste vinteren siden 1984 med 2 ind. i januar og ingen i mars. Kvinand ble sett i bra antall i de fleste kommuner med tall over gjennomsnittet i januar og ny rekord i mars med 1281 ind. (1150 ind. i 1996) Svartand og sjørørr ble sett spredt i de fleste kystkommuner med hovedtyngden i Farsund. Svartand i beskjedent antall under gjennomsnittet, mens sjørørr lå litt over gjennomsnittet i januar og med nest beste resultat i mars med 175 ind. (191 ind. i 1985) 1417

ærfugl i januar er 1000 færre enn i fjor. Mandal og Farsund står for nesten hele tilbakegangen. Marstallet for ærfugl, ca 400 lavere enn i fjor, er nest beste resultat. Farsund hadde flest i januar mens Kristiansand hadde flest i mars. Fiskendene ble registrert i bra antall under begge tellingene, godt over gjennomsnittet. Laksand med ny rekord i mars med 126 ind. (122 ind. i 1985.) Også i år var det Mandal som hadde flest fiskender.

Rikser

De siste års tilbakegang for sothøne fortsetter. Kun 7 ind. i januar er det dårligste siden 1989, og 1 ind. i mars det laveste siden 1991. 5 sivhøner i januar er rekord.

Art		Vennesla	Songdal	Kristiansand	Segne	Mandal	Lindesnes	Lyngdal	Hægebostad	Farsund	Kvinesdal	Flekkefjord	Sirdal	Sum	Gj.snitt
Sothøne	jan.			2		1				4				7	20
	mar.									1				1	11
Sivhøne	jan.			1		1				1		2		5	1,9
	mar.									2				2	1,0
Vannrikse	jan.			1										1	2,0
	mar.													0	0,2
Totalt riksefugl	jan.	0	0	4	0	2	0	0	0	5	0	2	0	13	24
	mar.	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3	12

Art		Vennesla	Songdal	Kristiansand	Søgne	Mandal	Lindesnes	Lyngdal	Hægebostad	Farsund	Kvinesdal	Flekkefjord	Sirdal	Sum	Gj.snitt
Tjeld	jan.			1		1				1				3	1,6
	mar.			35	84	39	203			166		10	1	538	228
Vipe	jan.													0	23
	mar.			2	181	91	74	1		1026	42	43	2	1462	903
Sandlo	jan.													0	0,0
	mar.						5			52				57	61
Heilo	jan.													0	0,0
	mar.					2				10				12	1,8
Steinvender	jan.													0	7,6
	mar.									2				2	3,5
Myrsnipe	jan.													0	9,3
	mar.									5				5	22
Fjæreplytt	jan.						1			5				6	4,1
	mar.													0	8,3
Rødstilk	jan.													0	5,4
	mar.													0	1,2
Storspove	jan.									1				1	0,9
	mar.				1	1	2			8				12	10
Enkeltbekkasin	jan.													0	5,1
	mar.									2				2	3,2
Rugde	jan.													0	1,1
	mar.									2				2	2,0
Totalt vadefugl	jan.	0	0	1	0	1	1	0	0	7	0	0	0	10	61
	mar.	0	0	37	266	133	284	1	0	1273	42	53	3	2092	1248

Vadere

Ikke siden 1987 er det blitt registrert så få vadere i januar som i år, bare 10 ind. av 3 arter med 6 fjæreplytt som best. I mars hadde vårtrekket kommet i gang og hele 2092 ind. av 9 arter ble registrert, som er

rekord for mars. Tjeld, vipe og sandlo var som vanlig de dominerende artene med h.h.v. 538, 1462 og 57 ind. (Ny rekord for tjeld.) Tjeld og vipe ble sett i de fleste kommuner. Over halvparten av vaderne ble sett i Farsund.

Art		Vennesla	Songdal	Kristiansand	Søgne	Mandal	Lindesnes	Lyngdal	Hægebostad	Farsund	Kvinesdal	Flekkefjord	Sirdal	Sum	Gj.snitt
Hettemåke	jan.			203	6	79	3			3		32		326	294
	mar.			137	8	73	8			13		27		266	418
Fiskemåke	jan.	300		150		65	20			20	7	111		673	365
	mar.	131		116	88	96	1			26		112		570	254
Sildemåke	jan.											1		1	1,1
	mar.			25	10					5		4		44	36
Gråmåke	jan.			549	198	1342	437			1132	85	1140		4881	4889
	mar.	5		583	128	1174	350	50		1482		1190		4962	4306
Svartbak	jan.			70	27	213	40			198	2	196		746	684
	mar.	2		53	73	286	216			369		234		1233	915
Krykkje	jan.											45		45	56
	mar.							2						2	25
Polarmåke	jan.					2						2		4	1,3
	mar.									2				2	0,5
Grønlandsmåke	jan.											1		1	1,3
	mar.									1		2		3	0,7
Stormåke sp.	jan.				20									20	555
	mar.									18				18	337
Totalt måker	jan.	300	0	972	249	1701	500	0	0	1353	94	1528	0	6697	6847
	mar.	138	0	914	307	1629	577	50	0	1916	0	1569	0	7100	5989

Art		Vennesla	Songdal	Kristiansand	Søgne	Mandal	Lindesnes	Lyngdal	Hægebostad	Farsund	Kvinesdal	Flekkefjord	Sirdal	Sum	Gj.snitt
Alke	jan.			1		6	5			5		1		18	6,8
	mar.			2										2	1,0
Alkekonge	jan.			1	1	13	8			12		3		38	44
	mar.													0	8,1
Lomvi	jan.			15	20	68	14			14		134		265	61
	mar.			25	10	18	6			66				125	26
Lunde	jan.									1				1	1,0
	mar.													0	0,3
Teist	jan.									1				1	0,6
	mar.									1				1	0,3
Alke/Lomvi	jan.						130			5				135	12
	mar.													0	3,3
Totalt alkefugl	jan.	0	0	17	21	87	157	0	0	38	0	138	0	458	125
	mar.	0	0	27	10	18	6	0	0	67	0	0	0	128	39

Måker

Alle de vanlige måkene utenom fiskemåke ble registrert i normale antall under begge tellingene. Fiskemåke hadde nest beste resultat i januar med 673 ind. (854 ind. i 1986) og i mars med 570 ind (972 ind i 1986). Økningen skyldes i hovedsak en stor flokk som overvintret i Venneslafjorden. (300 ind i januar og 131 ind. i mars) Vennesla ble dermed den kommunen med flest fiskemåker under begge tellingene. Grønlandsmåke og polarmåke ble som vanlig registrert i svært beskjedent antall i vestre del av fylket.

Alkefugl

Etter mange år med lite alkefugl ble 1998 et veldig bra år. Det ble registrert alkefugl i de fleste kystkommuner og totalt ble det

registrert 458 ind av 5 arter i januar og 128 ind. av 3 arter i mars. Bare januar 1984 var bedre med totalt 1039 ind. Lomvi var den dominerende art med rekorder både januar med 256 ind og i mars med 125 ind. Alke med 18 ind og alkekonge med 38 ind. ble også registrert i bra antall i januar. I tillegg ble det også registrert 135 ubestemte alke/lomvi i januar.

Andre arter

104 skjærpiplerker i januar er en dobling av fjoråret og likt med gjennomsnittet, mens 179 ind. i mars er et av de beste resultater og godt over gjennomsnittet. Farsund hadde som tidligere år de fleste skjærpiplerkene. Fossekall var likt med i fjor og det var flest i Sirdal og Flekkefjord under begge tellingene.

Art		Vennesla	Songdal	Kristiansand	Søgne	Mandal	Lindesnes	Lyngdal	Hægebostad	Farsund	Kvinesdal	Flekkefjord	Sirdal	Sum	Gj.snitt
Havsule	jan.									1		7		8	1,5
	mar.						3			2		4		9	3,6
Havørn	jan.											1		1	0,1
	mar.											1		1	0,3
Skjærpiplerke	jan.					4	1			95		4		104	101
	mar.					12	3			156		8		179	111
Fossekall	jan.		1			3				1		12	11	28	40
	mar.		1	1		5					1	8	15	31	30
Vintererle	jan.									1				1	0,2
	mar.													0	0,5
Sum andre arter	jan.	0	1	0	0	7	1	0	0	98	0	24	11	142	146
	mar.	0	1	1	0	17	6	0	0	158	1	21	15	220	221

Tjeldreir i tre.

Av Tor A Olsen

3,5 m oppe i dette treet lå tjeldreiret ! Foto: Tor A Olsen.

Det meste ute i naturen skjer etter naturlover og atferdsmønstre som er utviklet og nøye tilpasset den enkelte arts overlevelsessevne. Men naturen er mangfoldig. Av og til kommer en over forhold som avviker fra det normale. Dette er jo med på å gjøre fuglehobbyen spennende og ekstra interessant. I Piplerka er det tidligere omtalt diverse atypiske reirplasseringer, bl.a. av linerle og gulspurv. Våren 1999 kom jeg over et tjeldpar som hadde plassert reiret sitt oppe i et bjørketre på Prestneset i Lyngdal.

Prestneset er et fuglerikt og meget interessant område, bl.a. er det en årviss hekkeplass for 3-5 par dverglo. Under en tur dit den 11. mai 1999 for å studere dvergloene, fikk jeg høre en tjeld som varslet sterkt i et område ved en større grusbank ved elvebredden. Jeg ble litt overrasket da jeg oppdaget at fuglen satt på en grein flere meter oppe i et grovstammet bjørketre noen meter innenfor grusbanken. Etter litt fløy den ned og landet ved elvebredden. Jeg satte meg i skjul for å

prøve å få øye på maken, som utvilsomt måtte være igang med rugeperioden utfra intensiteten på varslingen. Som ventet roet tjelden seg ned ganske raskt, men jeg så ikke noe til maken dens. Etter noen minutter ga jeg opp og begynte å gå bortover langs elva. Det var da jeg fikk min store overraskelse. For plutselig lettet en ny tjeld fra det samme bjørketreet og begynte straks å varsle. Nå begynte jeg å få en liten mistanke.

Er det slike erfaringer som har fått tjelden i Lyngdal til å tenke nytt ??

Dette måtte undersøkes nærmere! Rugende tjeld i et tre! Det hadde jeg aldri hørt om før. Da jeg klatret opp i treet fikk jeg bekreftet min mistanke. I en fordypning etter en knekkskade midt på ei stor grein lå

reiret med tre egg på et underlag av mørkne fliser. Høyden over bakken var ca 3.5 m. Etter å ha tatt to - tre fotos trakk jeg meg tilbake for ikke å forstyrre fuglene unødig.

Utsikt fra tjeldreiret, Lyngdalselva i bakgrunnen. Foto: Tor A Olsen.

Nærbilde av tjeldreiret. Foto: Tor A Olsen.

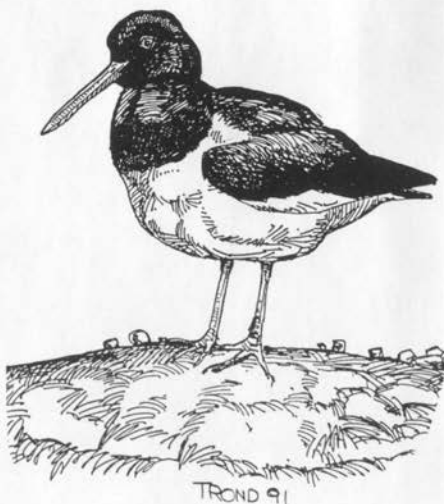
Jeg har hørt om hekkende tjeld på tak av bygninger, men at tjeld også kan hekke i trær har jeg ikke hørt om før. Det kan iallfall ikke ha vært mangel på egnet reirplass som fikk tjelden til å velge en såpass utradisjonell reirplass. Det er som nevnt en stor grusbanke i området i tillegg til beitemark og andre velegnede reirområder.

Hvordan det gikk med hekkeforløpet for tjeldparet kjenner jeg dessverre ikke til, men de voksne tjeldene holdt seg iallfall i området utover sommeren.

Som en kuriositet kan jeg nevne at det senere på våren var en fiskemåke som bygget reir og ruget 8-10 m oppe i nabotreet - et stort furutre 10-15 m unna bjørketreet med tjeldreiret. Fiskemåkereir i trær er funnet ved flere anledninger tidligere, men også måkereir virker noe malplassert i trær etter min mening.

Forfatterens adresse:

Postveien 43,
4563 Borhaug

Ilاندrevne sjøfugl langs Listastrendene 1998/1999.

Av Kåre Olsen

De tradisjonelle vinterregistreringene av oljeskadde og ilاندrevne, døde sjøfugl langs Listastrendene ble gjennomført av medlemmer av NOF, Lista lokallag i tidsrommet november 98 - april 99. Prosjektet ble utført etter samme opplegg som tidligere år (European Beached Bird Surveys) – dette året dessverre uten økonomisk støtte fra Fylkesmannen.

En totaldekning av store deler av Listastrendene (se oversikt neste side) ble gjennomført siste helg i månedene fra november til april. En del mer tilfeldige funn utenom disse hovedtellingene er også medtatt i oversikten.

Resultatet av denne registreringen er vist i tabell 1.

Funnene av de oljeskadde og ilاندrevne sjøfuglene fordelte seg på de respektive

måneder som vist i tabell 2. (Se neste side)

Værforhold.

Vinteren 98/99 var forholdsvis mild fram til godt over årsskiftet og med en dominans av østlige vinder. Siste halvdel av januar hadde en kortere kuldeperiode med mer vinterlig værslag og øst- og nordlige vind. I storparten av februar og deler av mars hadde en så igjen et forholdsvis mildt værslag med vestlige vinder. I mars og april hadde enkelte

Tabell 1:				
Art	Antall	Oljeskadet	Uten olje	Usikker (rester)
Havhest		3	4	1
Havsule			2	
Storskarv			1	2
Skarv sp.			1	
Stokkand				3
Svartand			2	
Sjørørre	1		1	
Ærfugl			1	1
And sp.				1
Tjeld	1			
Fiskemåke	2		1	2
Gråmåke	4		5	3
Svartbak			2	1
Stormåke sp				4
Krykkje	3			1
Lomvi	9		9	4
Lunde				1
Alkekonge	2		2	
Sum: (16 arter)		25	31	24
				80

Tabell 2:

november	desember	januar	februar	mars	april
19	15	17	15	11	3

kortvarige, kalde perioder, med vekslende vindretninger fra både østlig og vestlig kant, men for det meste mildt.

Konklusjon.

Ingen spesielle større oljeslipp ble registrert langs Listastrendene eller i sjøen utenfor denne vinteren. Flertallet av de oljedrepte fuglene stammer antageligvis fra mindre - og dessverre - "normale" utslipp i kystnære farvann eller fra oljeinstallasjoner ute i Nordsjøen.

Hvis en sammenlikner med fjorårets tall (vinterhalvåret 97/98) som var henholdsvis $31 - 57 - 22 = 110$, finner en at resultatet er en god del lavere enn i fjor, både når det gjelder antall oljeskadde fugl og døde uten olje. Særlig viste lomvi en markert og gledelig nedgang. Som vanlig utgjør alkefugl (og da spesielt lomvi), havhest og måker storparten av de registrerte fugler. Mars og april utmerket seg med uvanlig få funn av døde sjøfugl.

Deltakere i registreringen.

Følgende medlemmer av NOF, Lista lokallag deltok i registreringen og takkes herved: *Lars Bergersen, Nils H. Lorentzen, Geir Grimsby, Tor A. Olsen, Kåre Olsen, Steinar Skeibrok og Geir H Stolen.* Enkelte tilfeldige funn ble også rapportert inn av interesserte turgjengere.

Forfatterens adresse:

*Kåre Olsen
Postveien 43
4563 Borhaug*

Tabell 3, følgende strandtrekninger ble dekket:

Lomsesanden - Havika	(7 km sand-, klippe- og rullesteinstrand - S og SØ eksponert)	= 14 fugl
Havika - Østhasselstrand	(7 km sandstrand - S eksponert)	= 11 fugl
Nordhasselbukta	(3 km sandstrand - SW og W eksponert)	= 21 fugl
Verevågen - Jølle	(3 km rullesteinstrand - NW eksponert)	= 8 fugl
Sigersvoll-området	(1 km klippestrand/fjordarm - N eksponert)	= 12 fugl
<i>Mer tilfeldige funn i løpet av vinteren:</i>		
Steinodden	(Rullesteinstrand - W og NW eksponert)	= 12 fugl
Farsund havn		= 2 fugl
Totalt		= 80 fugl

NOF avdeling Vest-Agder. Årsmelding 1999.

Styret i NOF avd. Vest-Agder har i 1999 bestått av følgende personer:

Leder: Runar Jåbekk

Sekretær: Finn Jørgensen

Kasserer: Truls W. Andersen

Styremedl.: Øyvind Fjeldsgård (Kr.sand)

Gunnar Gundersen (Mandal)

Kåre Olsen (Lista)

Det er i løpet av 1999 ikke avholdt styremøter, men styremedlemmene har hatt jevnlig kontakt gjennom året. Det bør likevel tilstrebes minst to styremøter pr. år i fremtiden.

1999 har vært et tradisjonelt år for foreningen. Foreningen har utført de tradisjonelle vannfugtellingene i januar og mars. Ellers har det i vintermånedene vært gjort en stor innsats i Vinteratlasprosjektet. Et eget nummer av Piplerka, som kun omhandlet dette prosjektet, ble utgitt på slutten av året. Vest-Agder har utvilsomt gjort en respektabel innsats, og sluttresultatet vil gi et bra bilde av fuglefaunaen i fylket vårt vinterstid.

Om våren og sommeren har vårt viktigste gjøremål vært oppsyn og registreringer i fylkets sjøfuglreservater. Dette er en stor og tidkrevende jobb, men svært viktig i forbindelse med de problemer vi har sett hos enkelte sjøfuglarter de siste årene. I tillegg tilfører disse jobbene fylkesavdelingen det aller meste av inntekter.

For øvrig blir det meste av miljøvernaktivitetene i fylket gjennomført i regi av de enkelte lokallagene.

Undertegnede har i 1999 vært fylkesavdelingens representant i NOF's

landsstyre og deltok også på foreningens landsmøte i Lofoten. I tillegg har undertegnede vært foreningens representant i en styringsgruppe for arbeidet med kartlegging av biologisk mangfold i kommunene i Vest-Agder.

Økonomisk har 1999 vært helt ordinært, uten ekstraordinære utgifter eller inntekter. Det vises for øvrig til regnskapet.

Runar Jåbekk - Leder

Mandal 08.03.2000

NOF avdeling Vest-Agder. Regnskap 1999.

Regnskapet for 1999 var ikke ferdig da dette heftet av Piplerka gikk i trykken. Det vil bli trykket i Piplerka så fort det er forelagt og godkjent av styret. Se for øvrig referatet fra årsmøtet.

Årsrapport fra LRSK Vest-Agder - 1999.

LRSK Vest-Agder har i 1999 som vanlig bestått av Eldar Wrånes, Jan Michaelsen, Nils Helge Lorentzen, Gunnar Gundersen og Tellef Barøy Vestøl (sekretær). Komiteen har ikke vært like passiv som i 1998, så det ser noe lysere ut enn i fjor. Komiteen har mottatt 70 saker til behandling i 1999, hvorav 26 er sendt videre til NSKF. Det er noe mer enn i 1998, da i alt 53 saker (inkl. 6 NSKF-saker) kom inn til LRSK. 1998-sakene er fortsatt under behandling, men jeg har håp om å komme a jour med saksbehandlingen i løpet av våren 2000.

Det er publisert en rapport i 1999:

Vestol, T.B.: *Fugler i Vest-Agder 1996.*
Piplerka 29:18-43

I tillegg har jeg sendt inn observasjoner til NFKF-rapporten for 1996.

Tellef Barøy Vestøl - *Sekretær*

Årsmelding Piplerka 1999.

1999 var den 29. årgangen av bladet. Som i 1998 fikk vi bare to hefter på vingene: Nr. 1 kom ut i april/mai 1999. Nr. 2 og nr. 3 ble slått sammen da vi skjønte at vi ikke kunne klare å få ut mer enn et hefte til, dette kom ut så sent som i januar 2000. Begge heftene var tykkere enn normalt slik at totalt sidetall ble på 184 sider. 8 forskjellige forfattere har bidratt med stoff og takkes herved for dette !

Ellers skulle bladene i seg selv være god nok årsmelding: Hefte nr. 1 var et ordinært nummer med diverse artikler og rapporter, samt årsmeldinger. Hefte nr. 2/3 ble i sin helhet viet VinterAtlas prosjektet i Vest-Agder.

Samarbeidet med Heglands Trykkeri har gått bra også i 1999. Det eneste negative som kan trekkes frem er ganske dårlig trykk i VinterAtlas nummeret. Vi har bedt om å få avslag i prisen p.g.a. dette. Bortsett fra dette er vi godt fornøyd med trykkeriet og er innstilt på å fortsette å trykke bladet her.

Heller ikke i 1999 ble det gitt ut noen supplement til Piplerka.

Layoutmessig har vi ikke planer om de store endringene. Også innholdsmessig har vi tenkt å fortsette i samme spor som før. Det vil stort sett si at vi fortsetter å trykke det stoffet som kommer inn fortløpende.

Som alltid er vi selvfølgelig også svært interessert i å få forslag til endringer og andre former for tilbakemelding på produktet.

Knut S Olsen - *Redaktor*

Farsund 10.03.2000

NOF, Lista lokallag. Årsmelding 1999.

Årsmøtet ble avholdt på Herredshuset, Vanse den 29.01.1999. Følgende ble valgt inn i styret for 1999:

Formann: Kåre Olsen (ikke på valg)
Nestformann: Kjell Grimsby (gj.v.)
Sekretær: Geir H Stolen (gj.v.)
Kasserer: Knut S. Olsen (gj.v.)
Styremedl.: Tor Oddvar Hansen (gj.v.)
Lars Bergersen (ny)
Varamenn: Nils H. Lorentzen (ny)
Geir Grimsby (ny)

Medlemsmøtene har fulgt det tradisjonelle opplegget med ett hovedtema - oftest i form av et lysbildeforedrag. Ellers har det vært faste innslag med siste nytt, orientering om foreningssaker, konkurranse samt en enkel bevertning. Det har vært avholdt 3 vanlige medlemsmøter. Oppslutningen på møtene var dessverre fremdeles temmelig laber, med gjennomsnittlig 7,67 frammøtte mot 11 i 1998. Hovedtemaene på disse møtene var:

24.03. Trekkfuglenes ankomst til Lista. Ved Lars Bergersen. Møtet var spesialtilpasset juniorer, men da ingen av denne kategori møtte opp ble programmet forandret slik at møtet ble et rent pratemøte om aktuelle saker fra natur og fugleliv i kommunen vår isteden. 7 møtte opp på møtet som var på Ore skole.

- 20.10. Forekomst av vannfugl i Flekkefjord og Kvinesdalsområdet. Ved Kjell Grimsby. 7 framført også på dette møtet som ble avholdt i Kvinesdal Kulturhus/Kino.
- 17.11. Lista lokallag 30 år. Lysbilder med mimring om lokallagets aktiviteter opp gjennom årene.

I tillegg kommer 5 seniormøter (aldersgruppe 17 år og oppover) i foreningens hytte ute i Fugleviga. I snitt har det møtt opp 4,2 medlemmer her. Disse seniormøter har også fungert som styremøter. Der har vi hatt opp til diskusjon det meste som angår fugl og forvaltning av naturen i vårt distrikt. Blant sakene kan nevnes: Utryddingen av svartbak, kanadagås, ender og bever i Kleivelandsvannet etter pålegg fra kommunelegen. Slevdalsvann og framdriften (den manglende sådanne) av verneplanene. Lista flystasjon, reguleringsplanen og arealforvaltning. Samt selvfølgelig diverse foreningssaker og aktiviteter, bl.a. også planene om opprettelse av juniorgruppe. I tillegg har vi også hatt et ekstra styremøte på behandling av hovedplanen for skogsveier i Farsund kommune

Ekskursjoner ble det avholdt 6 av i 1999 - samme antall som i fjor. Oppslutningen var ikke den helt store, med bare 2 deltagere på enkelte av turene. Dårlig vær må ta noe av skylden for dette. Turene gikk til:

- 09.05. Skagen - Kjørkleivheia i Herad. 3 deltagere - 25 fuglearter ble sett.
- 30.05. Homsnipen/Skreli-heia. 16 deltagere. 19 fuglearter sett. Denne turen var en såkalt Naturlos-tur som er åpen for alle interesserte.

- 04.06. Nattekskursjon Lista rundt. De 2 deltagerne fikk bl.a. hørt 4 syngende åkerrikser samtidig. Også 1 myrsanger.
- 11.- 13.6. Fjelltur til Valevatn - Øybjørnsivatnområdet i Sirdal sammen med Sirdal fugleforening. 3 deltagere.
- 19.09. Mønstrermyr, Flekkefjord komm. Tur sammen med Sirdal fugleforening.
- 13.11. Havika - Kviljodden. 2 deltagere så 30 arter.

Ellers deltok en del av foreningens medlemmer som vanlig i en rekke aktiviteter bla.:

Vannfugltellingene hvor vi dekket kommunene Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad, Flekkefjord, Farsund og Lyngdal i januar og mars. Resultatet blir publisert i Piplerka.

Vadefugltellingene i medio august, september og oktober ble utført langs Listastrendene, vann og våtmark samt i jordbruksområdene på Lista.

Hekkerregistreringer av sjøfugl, ender, vadere og våtmarkssangere i Farsund kommune ble utført som ledd i overvåkingen av disse artene.

Oljeskadde og døde sjøfugl - en registrering langs Listastrendene. Til sammen ble det funnet 80 stk, hvorav 25 m/olje, 31 u/olje og 24 usikre (rester) fordelt på 16 arter.

Hagefugltellinger på enkelte foringsplasser på Lista og Herad. Ellers er det ganske anseelige mengder for som Geir H. Stølen omsetter til sine medlemmer: 100 kg solsikkefrø og 220 meiseboller.

VinterAtlas registreringer ble gjennomført i de fleste av rutene i vestre deler av fylket. Innsatsen for å få undersøkt de dårligste dekkede rutene ble trappet godt opp

vinteren 1999, se for øvrig spesialnummeret i Piplerka nr 2/3 1999.

Søppelrydding Fra Nordhasselvika til Steinsvika 13. april. 10 deltagere plukket opp 60 sekker med plast og flasker i alle fasonger + masse større kolli og gjenstander i forskjellige utgaver.

Lista ringmerkingsgruppe har igjen hatt et aktivt år med flere tusen fugl merket, de fleste på Lista fyr, Flekkefjord og i Sirdal. Resultatet var likevel noe mindre enn i fjor. Fargemerkningen av gråmåke, sildemåke og svartbak ble trappet opp. Dette har resultert i 50 gjenfunn og ca. 1000 kontroll-avlesinger av fargeringer.

PR-virksomhet. Formannen har holdt et par lysbildeforedrag om natur og fugleliv på Lista i foreninger/lag i Farsund kommune.

Underskriftskampanje i forbindelse med uvetting jakt på trekkfugler i Frankrike resulterte i godt over 100 underskrifter.

Økonomien i 1999 har vært god. Medlemstallet var ved årsskiftet 82 betalende medlemmer. Dette er en nedgang på 12 i forhold til 1998. 18 (-5) av medlemmene er kvinner. Ellers kan nevnes at 0 (-17) er junior-, 61 (+9) er senior- og 21 (-4) er familiemedlemmer. Forandring i forhold til 1998 står i parentes. Mange av medlemmene er dessverre nokså passive og de fleste av aktivitetene er utført av en kjerne på 10 - 15 medlemmer.

Geir H. Stølen - sekretær
Kvinesdal, den 14.2.2000.

Sirdal Fugleforening. Årsmelding for 1999.

Året 1999 er et tilbakelagt kapittel. Om vi ser tilbake på Sirdal fugleforenings aktiviteter må det her sies at programmet har vært svært innholdsrikt. Deltakelsen

blant våre medlemmer har dessverre pekt nedover, og da spesielt blant våre junior medlemmer. Det er viktig å legge ned en større innsats på dette området i årene fremover. Prosjektarbeid: Fossekall og fuglekasser. Her har deltakelsen vært god.

Styret 1999:

Formann: KjellGrimsby
Sekretær: Nils Inge Gauthun
Kasserer: Berit Robstad
Styremedl.: Ingvald Ekeland
Ingunn Moen

Medlemstall:	Junior	3 medl.
	Senior	16 medl.
	<u>Fam. medl.</u>	<u>11 medl.</u>
	<u>Totalt</u>	<u>30 medl.</u>

Kontigenten: Junior kr. 50,-, senior kr 100,- og familiemedlemmer kr 10,-

Medlemsmøter / Ekskursjoner:

Det er blitt arrangert 12 programfestede møter/turer. Temaer: Fossekall, fuglekassesnekring, utplassering og pullusmerking, ringmerking, småfugltrekket og et åpent møte v/Kulturhuset. Res. max 15 deltakere v/ringmerking/småfugltrekk i september.

Turer:

Det har blitt arrangert fugleturer til:

- Lista, besøk på kjente fuglelokaliteter.
- Sangfugler, Øksendal
- Blåstrupe tur til Bjørnsivatn
- Fjellturen m/overnatting i lavo ved Valevatn.
- Mønstromyr m/ringmerking og trekkteiling, 3 turer.
- VinterAtlas, Sirdalsvatnet rundt og Øksendalsruta.

Norsk Ornitologisk Forening, Lista Lokallag
Regnskap 1999.

Beholdning 01.01.99:

Kasse	kr 1 511,50
Postgiro	kr 12 694,67
Postbanken	kr 18 296,00

Inntekter:

Medlemskontigenter (Note 1)	kr 6 220,00
Bevertning	kr 230,00
Renter	kr 652,69
Søppelplukking (Fylkesmannens MVA)	kr 3 500,00
Vannfugltelling 1998 (NINA)	kr 2 000,00
Sjøfugloppsyn 1998 (Fylkesmannens MVA)	kr 10 000,00
Gave fra Flekkefjord & Omland turistforening	kr 702,00
Salg av gamle Piplerker	kr 480,00
Overnatting Fugleviga	kr 140,00

Utgifter:

Porto og gebyrer, postgiro	kr 2 402,00
Bevertning	kr 477,00
Kontorutgifter	kr 1 381,00
Fotogruppa	kr 121,00
Juniorgruppa	kr 414,00
Kjøp av drift av ryddesag	kr 5 917,00
Søppelplukking (Godtgjørelser)	kr 1 450,00
Vannfugltelling 1998 (Kjøreutgifter)	kr 267,00
Vannfugltelling 1999 (Kjøreutgifter)	kr 4 055,00
Sjøfugloppsyn 1999 (Kjøreutgifter + godtgjørelser)	kr 9 722,40
Ilenddrevne sjøfugl 1999 (Kjøreutgifter)	kr 828,00
Vadefugltelling 1999 (Kjøreutgifter)	kr 450,00
VinterAtlas 1999 (Kjøreutgifter)	kr 399,00
Feilsendt abonnement på "Vår Fuglefauna" (Note 2)	kr 250,00

Beholdning 31.12.99:

Kasse	kr 828,50
Postgiro	kr 8 738,96
Postbanken (Note 3)	kr 18 726,00

Balanse:

kr 58 426,86 kr 56 426,86

Noter:

- 1) Medlemskontigenter for alle medlemmer i Sirdal blir ført på 2000-regnskapet.
- 2) Beløpet gjelder feilsendt abonnement på Vår Fuglefauna.
Beløpet ble mottatt i 1998 og overført til NOF sentralt i 1999.
- 3) Renter på innskudd i Postbanken blir ført på 2000-regnskapet.

Knut S Olsen (sign.), kasserer
Brekne den 23.01.2000

Målfrid Skeibrok (sign.), revisor
Vanse den 26.01.2000

Prosjekter:

- Fuglekasse, 25 utplasserte kasser Tonstadvjellet/-skogen.
- Fossefall, 2 fargemerkede adulte og 18 pullus, samt interessant gjenfangst av tidligere fargemerkede individer.
- Blåstrupe, 122 pullus og 48 adulte individer merket.
- Ringtrost, registreringer på fjellturen, også nye lokaliteter registrert.

Sirdal fugleforening har ringmerket ca. 1600 fugl i kommunen dette året. Ellers deltar vi i det landsomfattende fuglevernarbeidet som NOF driver. Årets fugl 1999 har vært kråke. Vi har registrert overnattingsplasser.

Hilsen styret v/**Kjell Grimsby**.

Mandal lokallag 1999.

Årsmelding og regnskap for 1999 ble ikke mottatt i tide til å bli trykket i dette heftet. Dette blir trykket så snart det er redaksjonen i hende.

Kristiansand lokallag 1999.

Årsmelding og regnskap for 1999 ble ikke mottatt i tide til å bli trykket i dette heftet. Dette blir trykket så snart det er redaksjonen i hende.

NOF avdeling Vest-Agder - Referat fra årsmøte.

Risøbank. Mandal 10.03.2000.

Fredag 10. mars ble NOF Vest-Agders årsmøte avholdt, som vanlig på Risøbank i Mandal. Etter noe venting og diverse snikksnakk startet leder Runar Jåbekk det formelle årsmøtet kl. 19.45 med å ønske de fremmøtte velkommen. Fremmøtet var i år meget skuffende, kun 9 personer, imidlertid var det representanter fra alle 3 lokallagene. Det dårlige været med snø og til dels dårlige kjøreforhold var forhåpentligvis noe av årsaken til at så få møtte opp. Første sak var godkjenning av årsmøteinnkallingen. Denne ble gjennomgått og saker som skulle taes opp under eventuelt ble notert ned. Til slutt ble innkallingen godkjent uten bemerkninger. Neste sak var valg av dirigent og referent, dette ble henholdsvis Runar og undertegnede, Knut Olsen.

Årsmelding: Denne ble lest opp av Runar. Årsmeldingen er for øvrig også trykket i sin

helhet i dette heftet av Piplerka. Til tross for at vi i Vest-Agder har brukt en del ressurser på å jobbe med miljøvern kom dette dårlig frem. Det ble derfor besluttet å legge inn et lite tillegg i den opprinnelige årsmeldingen: "For øvrig blir det meste av miljøvernaktivitetene i fylket gjennomført i regi av lokallagene" Med dette tillegget ble årsmeldingen godkjent av årsmøtet. Det ble ikke avholdt styremøter i 1999 og det var enighet om at dette ikke er bra. For å bedre på dette i det inneværende året ble det på årsmøtet vedtatt å avholde et styremøte torsdag 13. april, vi vil også følge opp med et styremøte på høsten. Det ble for øvrig en liten diskusjon om kontakten mellom NOF sentralt og lokal- og fylkeslagene. Til tross for den nye styringsformen av NOF ser det ikke ut til informasjonsflyten har blitt noe bedre. Landstyrereferatene blir distribuert, men disse er nesten umulige å forstå uten at en

har vært på landsstyremøtene selv. Runar, som er Vest-Agders representant i landsstyret, bemerket også at sakspapirene kommer så kort tid i forkant av møtene at det ikke er tid til å behandle sakene lokalt på forhånd. Dette gjør at både lokallag og fylkesavdelingens styre i stor grad blir sittende på sidelinjen. Runar vil ta dette opp på neste landsmøte. Fra Kåre kom det også et ønske om at NOF's rapportserie blir distribuert til alle lokallagene, først og fremst for være orientert om hva som skjer. Dette vil også bli tatt opp på neste landsstyremøte.

Regnskap og budsjett: Kasserer, Truls Andersen, var ikke til stede på årsmøtet. Av en eller annen årsak har ikke kassereren fått innkallingen til årsmøtet og regnskapet for 1999 var derfor ikke klart. Styret fikk fullmakt fra årsmøtet til å godkjenne regnskapet når dette foreligger. Verre er det at heller ikke 1998 regnskapet er gjort ferdig enda, årsmøtet forventer at styret ordnet opp i dette snarest. Runar gav en generell orientering om den økonomiske situasjonen: Vi har en ganske stabil økonomi basert på noen få faste inntekter (Sjøfugloppsyn 65.000,- og Nasjonalt overvåkningsprogram for hekkende sjøfugl 10.000,-) Det er klart at vi skal stå for sjøfugloppsynet også i år 2000. Norsk Naturoppsyn er som kjent sterkt på banen for å overta oppsynsvirksomhet rundt omkring i landet. Vi har imidlertid fått bekreftet at det foreløpig ikke er aktuelt for dem å overta sjøfugloppsynet i Vest-Agder.

Carl A Jacobsens Minnefond: Dette stod ikke på programmet i år fordi det ikke hadde kommet inn noen søknader i år. På årsmøtet kom det imidlertid frem at årsrapport for Lista Fuglestasjon i 1996 var ferdig, men at den kun ville bli lagt ut på internett fordi det ikke er penger til å trykke rapporten. Med dette som bakgrunn

foreslo årsmøtet at Lista Fuglestasjon søker til minnefondet om midler til utgivelse av denne rapporten i år 2000. Selv om fristen for søknader er overskredet vil en slik søknad bli behandlet dersom den er styret i hende innen neste styremøte. (13. april)

LRSK: Sekretær, Tellef Vestøl, var ikke til stede på årsmøtet. Årsrapporten ble derfor lest opp av Runar, denne blir for øvrig også trykket i dette nummeret av Piplerka. I tillegg til det som stod i årsrapporten kunne Gunnar Gundersen, medlem i LRSK komiteen, opplyse at nye rapporteringslister og sjeldenhetslister for fylket vårt er på gang. Ellers ble folk spesielt oppfordret til å sende inn beskrivelser for observasjoner som er rapportert inn i forbindelse med VinterAtlas prosjektet.

VinterAtlas: Svein Grimsby var ikke til stede på årsmøtet, men Piplerka nr. 2/3 1999 gir en god pekepinn på hvordan ståa er for dette prosjektet i fylket vårt. I tillegg skal det ha vært meget bra innsats denne vinteren, i alle fall i de østre og midtre deler av fylket.

Vannfugltellingene: Øyvind Fjeldsgård var ikke til stede på årsmøtet. Det ble henvist til at resultatene blir trykket i Piplerka. Rapport for 1998 er klar til trykking, mens rapport for 1999 er under arbeid. Som vanlig ble det anmodet om at folk er noe raskere med å sende inn telleresultatene til Øyvind, slik at vi slippe å få så lang tid mellom tellingene og rapporten.

Piplerka: Årsmelding ble lest opp av undertegnede, denne er for øvrig også trykket i dette nummeret av Piplerka. Det ble en del snakk om bladet, blant annet kom det frem et par nye ideer: A) Nye

serie om reservatene i Vest-Agder B)
Midtsidefoto (Fargebilde) i hvert nummer.

Valg: Som vanlig de siste årene gikk denne posten på programmet ganske fort da det ser ut til at det er svært vanskelig å finne folk som er interessert i å ta over for de personene som nå har sittet i styret i en årrekke. Det ble en diskusjon omkring kassereren og hvorvidt det hadde vært en fordel med en person som bodde i fylket. Til tross for diskusjonen dukket det ikke opp noen nye navn, men årsmøtet vil ikke motsette seg det hvis styret senere skulle finne en kandidat som er villig til å ta over som kasserer. Styret for 2000 ble derfor til slutt uforandret i forhold til i fjor:

<i>Runar Jåbekk</i>	<i>Leder</i>
<i>Finn Jorgensen</i>	<i>Sekretær</i>
<i>Truls Andersen</i>	<i>Kasserer</i>
<i>Øyvind Fjeldsgård</i>	<i>Kr.sand lokallag</i>
<i>Gunnar Gundersen</i>	<i>Mandal lokallag</i>
<i>Kåre Olsen</i>	<i>Lista lokallag</i>
Varamenn:	
<i>Birger Westergren</i>	<i>Kr.sand lokallag</i>
<i>Ole Aa. Brattfjord</i>	<i>Mandal lokallag</i>
<i>Kjell Grimsby</i>	<i>Lista lokallag</i>

Eventuelt:

Årets fugl (Linerle): Det har kommet brev til alle lokallag med informasjon årets fugl, samt om hvilke aktiviteter som er planlagt i denne forbindelse. Bortsett fra registrering av ankomstdatoer samt en generell oppfordring om ringmerking er det ikke planlagt spesielle aktiviteter fra NOF sentralt. NOF Vest-Agder overlater til de enkelte lokallag å planlegge og gjennomføre aktiviteter ut over dette.

Biologisk mangfold: Samtlige kommuner i Norge er pålagt å kartlegge biologisk mangfold innen en periode på 3-5 år. Vi er nå inne i det 2. året og Mandal, Vennesla og Kr.sand er ferdige med arbeidet, de fleste av de øvrige kommunene i fylket har enda ikke begynt. Her er det etter hvert

viktig at lokallagene er på banen. Fylkesmannens Miljøvernavdeling har opprettet en styringsgruppe for å hjelpe kommunene med dette arbeidet, her deltar Runar på vegne av NOF Vest-Agder.

Drenering i verneområder på Lista: Anmeldelsen som ble fremsatt i forbindelse med den ulovlige dreneringen i verneområdet ved Lista Fyr er nå henlagt. Via rykter har foreningen nå blitt kjent med at det derfor nå planlegges en ytterligere drenering av myrområdet innenfor Sevika. Vi vil forfølge denne saken, i første omgang skal leder Runar Jåbekk prøve å finne ut hvordan en sak med å åpenbare beviser kunne bli henlagt.

Sjøfuglloppsyn: Vi skal fortsette oppsynet i sjøfuglreservatene i samme spor som de siste årene. Når det gjelder utvidelse av ilandstigningsforbudet - en sak som nå har versert i en årrekke - er det ingenting som har skjedd de siste årene. Det kan bli aktuelt å gjennomføre et fellesmøte sammen med NOF Aust-Agder og fylkesmannens miljøvernavdeling i våre to fylker for å drøfte saken. Vi har også mottatt et brev fra NOF Aust-Agder der de ber om vårt syn på at ilandstigningsforbudet også fremskyndes til å gjelde fra og med 1. april. (15. april i dag) Dette ble drøftet på årsmøtet, men vi så ikke noe stort behov for dette. I tillegg mener vi at det å fremsette et slikt forslag på dette tidspunktet kan forsinke prosessen med å utvide ilandstigningsforbudet ytterligere. Dette forslaget fra NOF-AA ble derfor nedstemt av årsmøtet.

Årsmøtet ble avsluttet kl 22.45. Nevner også at det som vanlig var meget god bevertning og siden så få møtte opp kunne selv de mest grådige Kristiansanderene gå mette hjem.

Knut S Olsen - referent

Lista 14.03.2000

Nytt fra naturvernfronten - pr. mars 2000.

Av Kåre Olsen

Totalforbud mot rypejakt i Øvre Sirdal?

Grunneiere i Øvre Sirdal vil innføre fem års jaktforbud på ryper og annet småvilt på sine eiendommer. Sirdals ordfører, Torjus Kvæven, oppfordrer nå både Statskog og Rogaland fylkeskommune, som begge eier store heiområder i henholdsvis Njardarheim og Valevatn-heiene vest for Hunnedalen, å innføre tilsvarende jaktforbud.

I brevet til Rogaland fylkeskommune skriver ordføreren at Sirdal kommune ser med stor bekymring på at jegere oversvømmer heiene og skyter ned for fote - uten tanke på å forvalte rypebestanden. Å stoppe all rypejakt i noen år er ikke bare fornuftig, men også helt nødvendig. En gang i tiden var Valevatnheiene et blomstrende vilteldorado. Nå kan man gå dagevis uten å se annet liv enn rypejegere, sier Kvæven. Han minner også om at verneplanarbeidet for Frafjordheiene blir igangsatt i disse dager. En av hovedforutsetningene for verneområdet er at artsrikdommen skal bevares og det skal være et biologisk mangfold. Sirdal kommune stiller spørsmål om dette er tilfelle i Valevatn-området i dag.

En representant for fylkeskommunen, som selv har vært aktiv rypejeger i Øvre Sirdal i 20 år, mener imidlertid at den store trafikken av turgåere mellom Turistforeningens to hytter i området er en langt større trussel mot rypene enn jegerne.

Å skremme rypene er tydeligvis verre enn å drepe dem....

Kamp om verneplanen for Setesdal Vesthei

Arbeidet med en verneplan for Setesdal Vesthei, inkludert Sirdalsheiene og heiområder i Kvinesdal, Hægebostad og Åseral går mot en avslutning. Gjennom minst 25 år er det lagt ned mye arbeid for å sikre fauna, flora, landskap og naturopplevelser i dette flotte villmarksområdet for fremtidige generasjoner.

Intet fjellområde i Norge har fått så mye juling i form av utbygging som Setesdal-/Ryfylkeheiene. Vannkraftutbyggingen har medført mange inngrep: Oppdemming av vannmagasiner, kraftlinjer og milevis med anleggsveier. I tillegg er ca. 12.000 hytter bygget i heiområdet og presset om nye hytter er stadig tilstede. Brokke-Suleskardveien har medført en enorm øking av ferdsel og aktivitet i området. Summen av alle inngrepene har redusert villmarksområdene drastisk og gjort fjellet mindre - særlig for hovedrettighetshaveren - villreinen. Villreinen er et nomadedyr som stiller store krav til sitt leveområde. Både kalvingsområder og en rekke viktige trekkveier mellom vår-, sommer- høst- og vinterbeiter har forsvunnet som følge av inngrepene. En lang rekke interessante fuglearter, blant dem truede arter, har også tilhold i dette heiområdet.

I verneplanen ble det lagt opp til en modell der hovedansvar for forvaltningen skulle tillegges sju berørte kommuner i de to Agder fylkene. Men i den avsluttende fase av verneplanarbeidet trakk enkelte kommuner i søndre del seg fra samarbeidet etter press fra grunneiersiden. De mener verneområdet er for stort og at de får for

lite medbestemmelse. De ønsker også å forvalte heiområdet etter plan og bygningsloven og ikke etter naturvernloven som miljøvernmyndighetene legger opp til.

Naturvernforbundet har også kommet med et innspill til saken og krever nasjonalpark på Statens grunn i Njardarheim/Rjuvenområdet. Fylkesmennene som har vurdert dette grundig, mener at landskapsvern vil være mest gunstig for den helhetlige forvaltningen av disse områdene. Nasjonalpark kan virke negativt inn siden en slik status kan medføre at det blir svært mange nye besøkende turister.

Den avgjørende kampen ser nå ut til å stå om hvorvidt områdene sør for Brokke - Suleskardvegen skal inngå i det fremtidige verneområdet. Miljøverndepartementet kommer sannsynligvis til å avgjøre saken i løpet av våren i form av en kongelig resolusjon. Dette blir en meget spennende avgjørelse, selv i disse gasskrafttider... *(Red. anm.: Gledelig nyhet! Den 28.04.00 ble den foreslåtte verneplanen vedtatt i statsråd. Til sammen ble 2346 km², inklusive områdene sør for veien, vernet som landskapsvernområde etter naturvernloven. I tillegg ble 40 km² vernet som biotopvernområde.)*

Listalandet slipper kraftkabler

Statnett har skrinlagt de omstridte planene om å føre en eller to utenlandske kraftkabler over Listalandet og bygge ny høyspentlinje videre til Kvinesdal. Statnetts beslutning er mottatt med jubel i hele Listerregionen, der motstanden mot de opprinnelige planene har vært formidabel - selv blant Farsund kommunes politikere. Bakgrunnen for denne gledelige beslutningen skyldes ikke at Olje- og energidepartementet har tatt hensyn til anken som er begrunnet med store,

negative miljømessige konsekvenser, men noe så prosaisk som at det tyske kraftselskapet trakk seg fra avtalen.

Nå blir det sårbare naturlandskapet på Lista spart for dette store naturinngrepet med kabler gjennom verneområdene og en ny høyspentlinje innover heiene. Det planlagte, klogass produserende elektrodeanlegget i Breivika ved Hidra blir heller ikke bygget. Dermed unngås også ny luftlinje herfra til Feda på tvers av det store rovfugltrekket som passerer Flekkefjordskysten om høsten. I tillegg blir det heller ikke bygget en ny kraftlinjegate fra Feda til Sirdal og en stor likeretterstasjon i et skogsområde i Øksendal.

Fellingstillatelse av kongeørn i Sirdal?

Fylkesmannen i Vest-Agder avslø senhøstes 1999 en søknad fra tre sauebønder på Oftedal i Sirdal om å få skyte ett eller flere eksemplarer av kongeørn. Bøndene oppga at de etter beitesesongen høsten 99 hadde et tap av fire sauer og 66 lam noe de mente at ørna var delaktig i. Det ble imidlertid ikke dokumentert hvor stor andel av tapet som eventuelt skyldtes ørna. Avslaget fra Fylkesmannen ble begrunnet med at årets beitesesong var avsluttet og at det på denne tiden av året ville være stor sjanse for å felle omstreifende ørn som ikke hadde tatt lam.

Fylkesmannen oppfordret imidlertid sauebøndene til å søke om ny fellingstillatelse i år dersom det på nytt foreligger mistanke eller dokumentasjon om at ørn har tatt lam på beite i Oftedalsheia! Miljøvernavdelingen anser kongeørnbestanden i indre deler av Vest-Agder som god og mener at eventuelle ørner som har spesialisert seg på å ta lam bør kunne fjernes ved skadefelling - selv om disse er etablert som hekkepar i området.

En ørneforsker fra Rogaland har nå søkt om midler for å foreta en overvåking av beiteområdet for å prøve å fremskaffe dokumentasjon om hvorvidt eventuelle tap av lam i kommende beitesesong skyldes kongeørna eller andre årsaker. En slik dokumentasjon burde være en selvfølge før en eventuell ny fellingstillatelse blir gitt.

Crosskjøringsbane ved Kjerkevågen naturreservat i Spangereid?

Den nystartete crossklubben i Spangereid søker Lindesnes kommune om å få disponere et jorde mellom riksveien og Kjerkevågen til treningsbane for sin støyende aktivitet.

Kjerkevågen har et rikt fugleliv hele året og er en viktig rasteplass under trekket og som overvintringsområde for en lang rekke

andefugler, bl.a. knoppsvane, stokkand, svartand, sjøorre, havelle, ærfugl, kvinand og siland. Lokaliteten er en viktig rasteplass for vadefugler under trekketidene vår og høst og ansees for å være den viktigste vadefugl lokaliteten i Vest-Agder utenom Lista. Området er også hekkeplass for tjeld, sandlo, vipe og rødstik.

Ungdommene i Spangereid setter nå politikerne under press for å få godkjent dette området som treningsbane for crosskjøring. Kommunen har motforestillinger fordi de mener banen ligger for nær det vernede våtmarksområdet. Rådmannen tilrår derfor ikke at det anlegges en slik bane i dette området og foreslår at alternative områder blir vurdert. Forhåpentligvis vil det lykkes å finne et nytt område som er mindre forstyrrende for fuglelivet!

Styret i NOF Vest-Agder 2000:

Leder: *Runar Jåbekk, Jåbekk*
4500 Mandal. Tlf: 38 26 10 53

Sekretær: *Finn Jorgensen, Oksevollen 19*
4500 Mandal. Tlf: 38 26 06 04

Kasserer: *Truls Andersen*
Evd.Griegs Allè 12, 0479 Oslo
Tlf: 22 15 05 19

Styremedlemmer:

Øyvind Fjeldsgard
Svalåsveien 95, 4645 Nodeland
Tlf: 38 18 20 28
Gunnar Gundersen, Sånum
4850 Mandal. Tlf: 38 26 54 95
Kare Olsen, Postveien 43
4563 Borhaug. Tlf: 38 39 72 05

Varamedlemmer:

Birger Westergren, Ole Aa
Brattfjord og Kjell Grimsby

Viktige komiteer:

Lokal rapport og sjeldenhetskomité (LRSK):

v/Tellef Baroy Vestol, Brekne,
4563 Borhaug. Tlf: 38 39 21 09

VinterAtlas komitéen:

v/Svein Grimsby, Måltrostveien 12,
4450 Sira. Tlf: 38 37 52 75

Lista Fuglestasjon

Postboks 31, 4563 Borhaug

Tlf/fax: 38 39 75 88

Postgiro: 0826.06.73131

Bankgiro: 3070.10.26701

Leder: *Jan Erik Roer, 4484 Øyestranda*
Tlf: 38 35 09 08

Lista Fuglestasjon er en selvstendig stiftelse, men stasjonen har et utstrakt samarbeide med NOF-Vest Agder.

Returadresse: NOF Vest-Agder, Postboks 475, 4501 Mandal

Innhold:

	Side
Redaksjonelt, <i>Knut S Olsen</i>	3
Leder, <i>Runar Jabekk</i>	4
Alkekongen. Raseundersøkelse langs Vest-Agders kyst, <i>Roy E Wrånes</i>	5
Åkerrikse prosjektet i Vest-Agder 1999, <i>Kare Olsen</i>	11
Vadefugllåret 1995 - Del III, <i>Kare Olsen</i>	16
Vadefugltrekket på Lista høsten 1998, <i>Kare Olsen</i>	30
Norsk Hekkefugltaksering, <i>M Husby, S Stueflotten & P I Værnesbranden</i>	34
Positive ting fra naturvernfronten i Mandal, <i>Runar Jabekk</i>	36
Lista Ringmerkingsgruppe 1997, <i>Nils H Lorentzen</i>	39
Vannfugltellingene i Vest-Agder vinteren 1998, <i>Øyvind Fjeldsgård</i>	44
Tjeldreir i tre, <i>Tor A Olsen</i>	52
Ilاندrevne sjøfugl langs Listastrendene 1998/1999, <i>Kare Olsen</i>	55
Årsmeldinger og regnskap 1999.....	57
Nytt fra foreningsdriften.....	62
Nytt fra naturvernfronten, <i>Kare Olsen</i>	65

Hegland Trykkeri as

Trøgsla
4400 Flekkefjord

Telefon: 38 32 69 69

Telefax: 38 32 69 70
epost: heglandt@online.no
ISDN 38 32 39 07

NOF avdeling Vest-Agder
anbefaler:

Hegland Trykkeri a.s

i Flekkefjord som Trykkeri
for tidsskrifter, foldere og
annet materiell.

Redaksjonen av Piplerka.